

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
 Servicii nerăncate nu se
 primesc.
 Manuscrisurile nu se returnează.
 Inscrisele
 se primesc la Administrațiunea
 Brașov și la următoarele
SIFURILE de AMUNICIUNI:
 în Viena la M. Dulke Nachf.,
 în München la H. Merz Nachf.,
 în Berlin la H. Schlegel, A. O.
 schik Nachf., Anton Orpeltik,
 în Budapesta la A. V. Gölbner,
 în Ekstein Bernas, Iuliu Le
 pold (VII Brasébet-kürt).
 Prețul inserțiilor: o serie
 de 10 zile pe o coloană 10 bani
 pentru o publicare. Publicări
 mai dese după tarif și învo.
 Adresa: — BRĂSOV pe pagina
 2-a o serie 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 45.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în neocare de
Abonamente pentru Austro-Ungari:
 Pe un an 24 cor., pe șase lu
 ni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 M-rii de Duminică 4 cor. pe
Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 tranci, pe șase
 luni 20 tr., pe trei luni 10 tr.
 M-rii de Duminică 8 fr. pe an.
 Se prenumeră la toate ofi
 cile postale din țară și din
 afară și la d-nii colectorilor.
Abonamentele pentru Brașov:
 Administrațiunea, Piața mare
 lângă Inului Nr. 30. etagu
 i. Pe un an 30 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dusul acasă: Pe un an 24
 cor., pe șase luni 12 cor., p
 trei luni 6 cor. — Un asem
 pliar 10 bani. — Atât abona
 mentele, cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 240. — Anul LXXII.

Brașov, Vineri 6 (19) Noembrie

1909.

Datorințele unui deputat — sas. In
 cercul II din Sibiu se va face încurând
 alegerea de deputat pentru dietă, și cu
 acest prilej comitetul electoral din loc,
 fiind prezenti membrii până într-unul, a
 votat următoarea rezoluție:

»Din considerații față de caracterul
 unifar al politicii săsești, și față de abitu
 dina solidară, ce trebuie să aibă repre
 zentanții Sașilor în parlament, comitetul
 electoral din Sibiu nu poate să primească
 candidatura pentru cercul vacant II, al Si
 biului, decât a unuia, care recunoaște pe
 deplin programul poporului săsesc, și or
 ganizația politică întemeiată pe acel pro
 gram, și ia asupra sa obligamentul, a se su
 pune în cele politice necondiționat majori
 tății deputaților sași, cu deosebire a se
 supune hotărârilor aduse de majoritatea
 deputaților, în ce privește poziția ce ocupă
 partidul în parlament.

Mai departe așteaptă comitetul elec
 toral, că viitorul deputat, pe timpul ședin
 țelor parlamentare, să stea pe cât se poate
 totdeauna în Budapesta, pentru a se pu
 tea apropia mai tare de persoanele cu in
 fluință, și să profite de toată ocazia, când
 ar putea sprijini cu toată căldura, energia
 și stăruința afacerile orașului și a cetățe
 nilor pe toate terenurile de chiernisire, (co
 municație, comerț, industrie, agricultură,
 biserică și școală), și ar putea câștiga sim
 patia și bunăvoința factorilor compe
 tenți în legislație și guvern, pentru toate
 acele interese comune sau cazuri parti
 culare etc —

...Datorințele unui deputat sas, și —
 nu numai sas!

Cât e pentru rezoluție în sine, ea
 ne mai interesează și din acel punct de
 vedere, că rezoluția aceasta, e singura agi
 tație electorală, în vederea alegerilor. Ast
 fel e ca și sigură învingerea candidatului
 oficial, avocatul »Sparcassei«, Dr. Gmeiner,
 față de candidatul celor tineri, Dr. Brandsch,
 director de școală primară și redactor po
 pular. O învingere înainte de alegere —
 căci candidatul neoficial se va retrage ne
 gresit, de dragul solidarității!

Plugariul.

(*) Pe tine, cinstitule plugariu ro
 mân, ostașul de rând în împărăția
 nemărginită a muncii, — pe tine, cel
 bun, cel drept, cel răbduriu, cel ce
 lipsit de orice viclenie nu știe să fure
 clipitele scumpe ale vremii, pe tine
 îndrăznește să te slăvească azi ne
 putinciosul meu scris.

Căci tu nu știi zăcea în lenevie,
 ci stărnindu-te deodată cu rândunica
 te ridici bărbătește din smeritul tău
 așternut. Și îndreptând întâi cugetul
 către cel nevăzut, tu îți orânduiești
 apoi sculele simple, ce-ți agonisesc
 hrana și-ți întăresc sănătatea.

Și pornești la drum șuerând
 o doină!

Deabea se deslușesc din cenușul
 dimineții sălciiile pletoase nșirate pe
 marginea căii.

Răsuflatul cald al boilor hodiniți
 se prinde n picuri cari se ncarcă
 înzăpezindu-se pe oglinda boturilor lor
 umede.

Incețosor se desfăce din negri
 tancul cărunt al munților purtători
 de comori. Zarea se țese și se dis
 tramă zăgrăvindu-se cu toate culo
 rile: acu-i mohorâtă, domol să apă
 toșează, apoi albestrește, apoi îngăl
 binește și deodată, ivindu-se în piscul
 dealului craiul încununat al zilei, el
 improașcă în largul orizonului cu să
 gețile sale aprinse smâlțuind cu foc
 cuprinderea nvalită cu rouă. Liniș
 tea-i stăpâna pe întinderea ntreagă
 numai tu ești viață cu cărucianul și
 boii ce-l trag, numai voi păreți o ju
 carie mișcătoare văpsită cu aurul ce
 curge din soare. Frumoasă ce-i hu
 ma! Dar tu n'ai răgaz, tu înaintezi
 de sărg căci vremea e scumpă și lu
 mea nmuiată de ploaia de eri și
 ogorul ție mare și ziua e mică.

Și eacă ai ajuns la locul de
 ogorât!

Și începi s'apeși cu putere de
 coarbele plugului ce scurmă pământul.
 Din greu s'opintesc boulenii săraci și

pe urma ncredării voastre, urnită din
 pacea zăcerii, se ră-toarnă spornic
 glia fierbinte. Dat pradă răcorii, cât
 ține postatea trupul spintecat al țar
 rinei negre își pierde vâpaia ce se n
 nalță în slavă aburind. Parcă-i tămăia
 fumegândă din miile de cădelniți a
 prinse în largă biserică a firei aco
 perită numai de marama cerească.

Și greu te trudești căști
 gându-ți pânea în sudoarea feții
 aprinse.

Cald și ntețit ți-se strecoară sân
 gele prin toate vinele umflate ale
 trupului. Inima-ți bate puternic și n
 tresăltarea coșului foii plămânilor sug
 intruna din hrana ozonului amestecat
 cu a florilor mirezme purtate de boare.

Muschii mânilor harnice se n
 coardă necontenit, plugul e tare și
 boii sunt buni și ogorul tot crește și
 glia se ntoarce și ntreagă ființa ta
 să ncantă de farmecul sporului și
 tot sufletul tău râde și se sfințește
 prin munca ce se răsplătește pe sine
 însăși, pe tine înălțându-te.

Căci ce s-ar mai putea asemăna
 n lume cu bucuria zămislirei, a pre
 facerii minunate săvârșite de omul
 muncitor?

Trudita ta viață, plugariule român
 este o lungă rugă curată, e rugă
 ciunea muncii, pe care singură o as
 cultă Domnul și-o răsplătește.

* * *

Și să știi, ca în fața Lui, toate
 ființele din tabăra întinsă a omenirei
 au același preț. Ș-amar se înșală în
 vățatul ce crede, că va răzbi să pă
 trundă în adâncurile tainei. Intr-un
 picur de apă se zbate o lume de li
 ghioane neștute. Văzută prin ochian,
 întinderea universului te nspăimântă
 cu golurile sale fără sfârșit. Micimea
 și mărimea se pierde în aceeași îm
 părație a necunoscutului.

Dincolo de zare, de soarele nos
 tru, deasupra Căii laptelui, a tuturor
 sistemelor de sorii văzuți și nevăzuți
 a întregii hore de stele rotitoare —

se mai ascunde un drum lung cât o
 vecinicie, pe care nime nu-l va vedea
 vr. odată.

Căci Dumnezeu e chiar nemărgi
 nirea însăși și noi deabia fărâmițe
 dintrânsul, clipite inviitate din darul
 și dragostea Lui, atârdate între două
 eternități pentru noi moarte: trecutul
 și viitorul.

Cum ar putea cuprinde deci fă
 rima universul, și cum să ncapă oare
 vecinicia într-o clipită?

Căci nu ceea ce știm, ci numai
 munca căutării fericește pe scruta
 torul harnic. Aducând laudă învățatului
 încărunit în căutarea adevărului, va
 trebui să-i mulțumim, căci luminează
 ceva din taina ce ne chinuște și ne
 împinge cu deasială către desăvârșire,
 către cunoașterea a tot ce ne ncon
 joară.

Dar cu cât vom ști mai multe,
 cu cât ne vom înălța pe culme, cu
 atât va crește hotarul fără margini
 al necunoscutului.

Și iară nu va fi dat nimănui să
 zică în preajma morții, că s-a cunos
 cut cel puțin pe sine însuși. Deșertă
 ciunea unui vis e chiar și vorba asta.
 Minciună blândă, care a îndulcit multe
 vieți umplându-le de roade, căci n-a
 fost muritor, care să pătrundă nici
 barem taina mult mai mărginită fiin
 ței sale pitice. O gâcitoare neînțe
 leasă e cel mai netrebnic om, oricât
 de mic, oricât de neinvățat, — un
 duh, pe care înzadar încerci să-l prinzi
 cu mâna... el vine din noapte și vrea
 să s'avântă către lumină. Intreabă-l
 însă: „cine ești și ce vrei?“ și nu
 vei căpăta răspuns mângâietor căcie
 zadarnic și e scris, să nu te poți cu
 noaște nici chiar pe tine însuși!

* * *

Atunci de ce l-ai mai pizmni, tu
 plugariule, pe gârbovitul învățat care
 a căutat o viață ntreagă fără să
 sfârșească și fără să găsească? Și de
 ce-ai fi tu mai neînsemnat decât das
 călul ce zadarnic răscolește n necu

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

După La Fontaine.

Oala de lut și oala de fier.

Odată oala cea de fier
 Pofți pe cea de lut la drum,
 Dar dânsa nu primi nici cum,
 Găsind că este mai cu loc
 Ca să mijască lângă foc
 De cât să plece n lumea largă!
 Că-i trebuia așa puțin
 Un te-miri-ce ca să se spargă:
 »E altceva cu dumneata
 Și nu știu ce te-ar reținea
 Căci poți să duci la tăvăleală:
 »Te iau pe chezașia mea«
 Răspunse-atunci cealaltă oală,
 »Căci de cumva vre-un lucru tare
 Iți iese în drum din întâmplare,
 M'oi pune între el și tine«
 Și te-ou feri cum e mai bine«.
 Cealaltă n'a mai zis nimică
 Și-atunci cu scumpa sa amică
 Pornește-alături la plimbare.
 Și cum se duc pe trei picioare
 Șontăc-șontăc așa cum pot
 Și tot ciocnăc bot în bot
 La zdruclinarea cea mai mică,

Nu merseră prea multă cale și biata
 [oală cea de lut
 De-a ei tovarășe izbită, întreagă
 [hârhuri s'a făcut
 Făr' să mai aibă ce să zică,

la sama bine dinainte cu cine stai
 [să te nsoțești
 Ca una din aceste oale de vrei
 [umva să n'o pățești.
 („Min.“) D. Anghel și St. O. Iosif.

In miez de noapte.

Din „Istorieale“, alese de N. Petra Petrescu.

— Urmare. —

Iudita nu mai știa de capul ei. In
 ma ei tremura, când se gândea la chinu
 rile ce va trebui să sufere iubitul ei și, în
 doru-i nemărginit de a împărți cu el soarta
 înfricoșată, își puse în gând să spună că
 și ea a luat parte la toate fărădelegile lui,
 ca astfel să moară împreună cu el. Se
 mai duse odată la pușcărie, ca să desco
 pere mirelui, ce are de gând să facă, pă
 zitorul însă n'o mai lăsă înăuntru, pen
 trucă căpitanul poruncise să nu se mai
 lase nimeni la prisonier. Iudita se încercă
 cu rugăciuni și cu lacrimi să câștige pe

bătrânul paznic, pe care-l cunoștea de om
 bun de inimă; dar bătrânul li răspunse:
 Nu te osteni înzadar copilă, moartea ti de
 geaba... din partea mea, m'aș bucura, ca
 Corvin să scape din temniță, pentrucă mi
 milă de el... și eu nici nu cred, că cu chi
 nurile vor scoate ceva din el... dar cum
 am zis, numai moartea e de geaba și mi
 reasa unui tâmplar bogat va fi în stare
 să jertfească, cât trebuie, pentru drăgu
 țul ei!

Iudita înțelegea foarte bine cuvintele
 păzitorului, dar ea, sârmana, n'avea nici
 doi bani, ca să-i dea păzitorului. Casa mi
 relui ei era înconjurată cu păzitori...
 mama lui bătrână băgată și ea în tem
 niță; de unde să poată lua ea ceva, ca să
 câștige pe păzitor. Pe cine să roage, pen
 trucă toți se fereau de mireasa înfricoșă
 tului Petru cel negru? Ingrijată și spă
 riată cum era, alergă din nou la castel, să
 se roage de căpitan, s'o lase să mai vor
 bească odată cu Corvin... ea credea că,
 poate acesta li va spune de unde să ia
 în taină vre-o sumă oare-care, ca să-l
 poată mântui. Cu gândul acesta intră în
 chilie, unde păzea soldatul de gardă, care,
 de când căpitanul a fost cercetat de Pe
 tru cel negru, a fost strămutat în castel.
 Aici se roagă să dea de știre căpitanului,
 că vrea să vorbească cu el... rugarea a

trebuit să o repețească de mai multe ori,
 pentrucă sergentul împărătesc se juca în
 cărți cu castelanul cel bătrân și cu alți
 cetățeni, veniți din oraș, și pe masă, dina
 înțea sa, câștigase o sumă însemnată de
 bani. În sfârșit își întoarse ochii către
 fată: »ah, mireasa banditului!« strigă el
 în bătaie de loc, »trebuie să spunem căpi
 tanului, că este aici, poate că are să facă
 oare cari mărturisiri despre sufletul ei;
 dar caută să ai răbdare până se gată jo
 cul, pentrucă furciile și roata totdeauna
 vin de vreme la rând!»

Iudita tăcu și se alipi de stâlpul din
 mijlocul casei pe care se răzîmau grinzile
 și se uita cu durere la joc și la pungile
 pline ale sergentului, dintre cari una,
 poate, ar fi de ajuns, ca să scape pe iu
 bitul ei. Abia târziu, dupăce sergentul câș
 tigase toți banii de pe masă, acesta tri
 mise pe castelan să înștiințeze fata la că
 pitan. Într'aceea însă, sergentul fără nici
 o cruțare aduse vorba de spânzurarea lui
 Corvin, care se va întâmpla cât mai cu
 rând și cetățenii de față începură să po
 vestească fel și fel de istorii de staffi, ce
 s'ar întâmpla la furci.

»Da, începu unul, acum de bună
 seamă iară-și va face dracul mendrele pe
 acolo, pentrucă totdeauna, când e vorba
 să mai acate pe unul, cu o noapte ina

prinsul sufletului pentru a se putea cunoaște pe sine însuși.

Tu ești copilul bun, ce nu cunoști lumea, nu-ți cunoști bogăția sufletului, nu cunoști multe adevăruri dar știi trăi cu adevărat.

Căci în lumea asta de amar ferice-i numai omul cui i s-a dat să-și cunoască munca și să poată munci mereu. Și tu și-o cunoști și și-o împlinești.

De aceea te slăvesc eu pe tine, plugariu român, om norocos, ferit de zădărnicia atâtor frământări ale sufletului ispititor. Căci tu-ți duci traiul lin, răscolind în poșchița hrăitoare a pământului, tu sameni sămânța atâtor roade și tot tu seceri cu mâna ta aspră spicele crescute de fărâna și rumeșite de soare. Tu viețuești, sănatos în trup și hodinit în suflet. Ale tale sunt toate darurile nestrucate ale lumii: aerul răcoros al dimineții ori zădărnica dogoritor al lui Cuptor, apa limpede curgătoare a râurilor, covorul mățos al ierburilor, semințele holdei și roadele pomilor, pădurea cu frunzișul povestitor și codrii cu munții bătrâni — tu, toate le muncеști cu brațele tale tari, toate le guști cu simțurile tale întregi, toate le cânti din inima ta curată și le slăvești în ruga ce-o înalți către Domnul.

Plugariile român, tu cel mai frumos și vrednic cetățean al țării, păstrează-ți glicia, c-moara vieții și sănătății. Lucrează tu înainte și fără curmare în brazda strămoșească, căci tu ești și rămâi stăpânul oșelii al pământului slănt, tu singur îți viețuești traiul străin de vicieșug, după rânduiala curată a firei.

»Decretul regal«. Scripta prin care se aduce la cunoștință că hotărârea congresului referitor la catechizație a fost anulată, este îscălită, pentru ministru, de un *Naray Szabó*, conzilier ministerial și secretar de prezidiu. — Ca să nu rămână nedumeriți cetitorii noștri, accentuăm, că celelalte hotărâri aduse în congres rămân în vigoare!! — »Inalta hotărâre« a fost luată în 11 Nov., iar ministrul o comunică îndată a doua zi.

Știri politice mai noi. Circulară tot mi mult vestea, că Regele n-a luat o decizie definitivă nici după audierile miniștrilor, din singurul motiv, pentru că nu vrea să hotărască înainte de a se înțelege cu archiducele *Franzisc Ferdinand*, Acesta-i acum la Berlin și numai as-ară a sosit acasă. Zilele acestea deci *Wekerle* iar va fi primit în audiență.

Unele ziare maghiare afirmă, cu anumite tendințe, că împotriva cooperăției kossuthistilor, constituționalilor și popularilor se va forma în curând *contra cooperăția* justiștilor lugeriștilor austriaci,

a radicalilor de sub porunca lui *Kristoffy* și a naționaliștilor! Contra cooperăția se va »oferi Curței, renunțând la orice concesie, cu singurul obligament de-» crea *votul universal*. — Măcar de ar fi așa.

— Guvernul maghiar este solidar, se zice. În planul lui de acțiune. Numai *Andrássy* mai face câteva pretenziuni pentru concesiile militare, însă va amuți desigur și el îndată ce are nădjedi sigure de-a putea constitui un cabinet mai popular. Acuma se lucrează la »murierea« lui.

— Regele ar fi zis, în ce privește plățile în număr, că dânsul n-are nimic în contra — *Wekerle* să se înțeleagă cu guvernul austriac...

— *T. Batthyány* atacă urât pe *Kossuth*, în »M—g«, pentru că s-a lăsat ademenit de *Andrássy*, care de la început a făcut încercări de fuziune, fără de-a aduce în schimb favoruri.

Responsând urărilor de bine, ce s-au adus la ziua nașterii, *Fr. Kossuth* zis, că nu mai putea suferi, ca membru, din partid să facă prostii, totsub firma lui și meritele sale proprii să le exploateze tot ei, fără de-a fi dat partea lor la rucna plină de rezponzabilitate.

De peste săptămână. Pentru cetitorii numărului nostru popular, trebuie să repetăm, că în cursul săptămânei s-a făcut alegerea de president al camerei, și a invins un om puțin cunoscut până acuma, *nnul Alexandru Góal*, din tabăra lui *Kossuth* cu vreo 50 de voturi, față de *Iusth*, care din nou a fost candidat. Cu *Iusth* au votat și deputații naționaliști, dar nu pentru că l-ar avea nu știu ce drag, ci fiindcă nu puteau sprijini pe omul îngâmfaților de *Andrássy* și *Appny*, care este *Gal*. Alegerea s-a făcut cu multă gălăgie și injurături! Vicepreședenti au fost aleși *Rakovsky* și *Navay*.

Cele două tabere 48 iste, s-au constituit separat. *Iusthiștii* au ales de president pe fostul secretar de stat *Meskó*, iar *kossuthiștii* pe *Kossuth*.

După desbinarea din partidul 48-ist au fost în audiență la Maj. Sa: *Wekerle*, *Kossuth* și *Andrássy*, dar n-au isprăvit nimic. Petracțiile între guvernul nostru și cel austriac continuă.

O mare nedreptate ni s-a făcut nouă Românilor în cursul săptămânei *La șfatul ministrului Apponyi Maj. Sa a nimerit hotărârea congresului național bisericesc, prin care li-se poruncește catehelilor să nu propie religia decât românește!* În unul din numeroși viitori vom aduce decretul regelui, întreg. Acuma suntem prea stăpâniți de amărăciune, decât să o putem face cu păstrarea liniștei!

Noii ministri ai României. Al. *Constanținescu* a fost numit la departamentul domeniilor. Este un vechi parlamentar. Studiile juridice și-le-a făcut la Paris. Este un bărbat conciliant și îndatoritor.

M. G. Orleanu a fost numit ministru al industriei și comerțului. S-a remarcat încă din tinerețe ca un orator de forță, așa că repede a ajuns șef al liberalilor din Galați, unde l-au ales și primar, deputat, iară în urmă senator. Actuala cameră l-a ales vicepreședinte.

Are multă dragoste și pricepere în

ce privește deslegarea marelui probleme țărănești.

General Crăinceanu, care până acum a fost șeful statului major, e numit ministru de războiu. Pe vremea războiului dela 1877—78, d-sa a fost însărcinat cu importanta lucrare a ridicării fortificațiilor dela *Calafat*, *Vidin*, *Plevna* și *Opanez*.

D-l Al. Giuvara, care a condus până acum departamentul industriei și comerțului, a trecut la departamentul externelor. Acum, când România are de încheiat convențiuni cu mai multe state, *d-l Giuvara* cu siguranță va aduce servicii eminente patriei. *D-sa* nu e numai un orator despre care *d-l Titu Maiorescu* scrisese în »România liberă« un articol elogios înainte de aceasta cu 20 de ani; el e recunoscut și ca un diplomat de prima forță. În anul 1895 a scris, la Paris, o carte de valoare asupra chestiunii naționale.

Petrecerea populară a corului de pe Tocile.

Sâmbătă în 31 Octomvrie st. v. a avut loc petrecerea muzicală-teatrală a Corului bisericesc de pe Tocile, în sala dela *Reduță*.

În general succesul moral a fost destul de frumos.

Cântările »Sfânt« din liturgia lui *T. Popovici* și »Hora Dorobanților« de *N. Popovici* au fost bine executate.

M'a surprins însă următorul lucru: de astădată muzica nu a fost angajată numai pentru a distra publicul între puncte și a cânta la dans, ci și-a dat în toată forma concursul, pentru că a fost pusă în program. În programele dela petrecerile de azi lucrul acesta nu mai e potrivit.

Piesa teatrală »Sâmbăta morților«, piesă care e destul de grea pentru diletanți încă s'a predat bine.

Dintre diletanți de laudat e *d-l Mercheșian*, care prin stăruință și-a putut însuși destoinicia la care a ajuns. Că se știe afla pe bină, dovadă e că a dat de mai multe ori concurs *d-lor Bărsan* și *Bănuț*.

Au jucat bine *d-șoarele A. Mohan*, *M. Niculescu*, *M. Peppert*, *E. Tampa*, *d-nii T. Purcărea*, *G. Gămulea*, *C. Tiu*, *Șt. Căpătină*, *G. Sulică* și *N. Panțu*.

Publicul a răsplătit cu aplauze frenetice.

După teatru a urmat dans care a ținut până dimineața.

Atât în privința materială cât și cea morală petrecerea — multămită hărniciei *d-lui Gh. Mercheșian* și a coriștilor săi — a fost cu mult mai succesă de cum se credea. Dacă unde și unde s'a putut observa câte o mică greșală la executarea cântărilor sau în jocul diletanților, trebuie luat în considerare faptul, că corul *d-lui Mercheșian* a fost înființat abia cu câteva luni înainte, având să învețe în prima linie cântările liturgice, cu cari se produce în biserică, — adunând cel puțin așa mai mulți ascultători la sfânta liturgie în biserica Sf. Treimi de pe *Tocile* — și alegerea nu prea nimerită a piesei teatrale — fiind prea lungă.

D-nul Mercheșian, unul din puținii cu tragere de inimă față de progresul și înaintarea poporului român din Brașov, credem că va aranja cât mai des astfel

de petreceri populare — bine reușite — contribuind astfel tot mai mult la ridicarea în acest fel a poporului nostru din Șcheiu.

R.

STIRILE ZILEI.

— 5 Noemvrie v.

Roii preoților în educația poporului. Cetim în ziarele de dincolo această scurtă dar instructivă dare de samă:

Liga împotriva tuberculozei, sifilisului și alcoolismului, a fost vizitată ieri de către studenții facultății de teologie. Cu acest prilej *d-l I. Bacalbașa*, confratele nostru dela »Epoca« a vorbit despre »rolul preoților în educațiunea poporului« iar *d-l Dr. Mitulescu* despre »Pericolul boalelor populare«.

D. Bacalbașa a insistat mai cu samă asupra necesității de a se face poporului o educație sufletească sănătoasă și de a se explica mulțimei, că fericirea nu constă în avere, ci în mulțumirea ce o are omul când și-a îndeplinit rolul în societate. Conferențiarul a sfătuit apoi pe studenți să caute ca prin purtarea lor să dea bunul exemplu poporului în mijlocul căruia se vor duce ca preoți și să nu uite că rolul preoților e de a sădi dragostea în mulțime și de a uni în sentimente pe toți aceia, cari muncesc pentru binele țării.

A vorbit apoi *d. G. Mitulescu* care a insistat asupra pericolului boalelor populare, referindu-se în special la cele lumești și a dat sfaturi practice pentru profilaxia acelor boale. *D-sa* a explicat apoi pe mlaje și pe planșe urmările dezastruoase ce au boalele lumești asupra persoanelor cari nu-și păzesc sănătatea și cad victime ale acelor boale periculoase.

La această conferință a asistat lume multă.

Pentru »Fondul Iubilar« al »Gazetei Transilvaniei« a contribuit *d-l căpitan George de Rades* din Timișoara, 3 coroane, cu ocaziunea reînnoirii abonamentului său la »Gazeta«.

Ibsen, după cum găsim în operele lui postume, — notițe în cari își explică piesele sale — scrie astfel despre femei:

Sunt două legi morale și două feluri de conștiinți: una a bărbaților, una a femeilor, cari se deosebesc cu totul. În lumea de toate zilele însă femeia e condamnată la fel, după legile bărbaților. La sfârșitul piesei (e vorba de drama »Nora«) bărbatul nu știe ce să facă, cum ar fi bine, și ascultă numai de pornirile sale, de instinctele înăscute, până se zăpăcește. În lumea de azi femeia nu poate fi credincioasă. Trăim o lume, ale cărei legi le-au făcut bărbații, cari sunt și judecători și sfătuitori, și toate le văd prin prisma convingerilor lor, toate le judecă din punctul lor de vedere.

Femeia înalță, dar e mândră de această apucătură, căci prin ea a scăpat viața acelei pe care-l iubește mai mult ca orice. Dar bărbatul nu vede în aceasta

inte, se aude o larmă ne mai pomenită la stânca corbilor și la furci. Se zice, că cel spânzurat mai pe urmă, face cuartir celui ce are să vină, și că-i îngrijește odăile. Spun, că cu doi ani înainte a fost spânzurat unul, despre care se vorbea, că ar fi fost spion, bucați din oasele lui uscate și astăzi mai atârnă de furci, acestia vor avea de lucru, dacă vor trebui să cure, și să măture iarba, ce-a crescut pe Stânca Corbilor. Gădele trebuie să meargă totdeauna cu două zile înainte de spânzurătoare, când sfințește soarele, pe muntele unde 's ridicat furcile și să dea de știre cu voce înaltă, altcum nu găsește nimica gata și de multe-ori are să se aștepte și la câte o bazaconie, sau chiar ca nenorocitul spânzurat să nici nu poată muri.

Alt cetățean de altă parte, spuse anumite cazuri, când un gâde tânăr, care nu voia să creadă poveștile acestea, fiindcă se ținea sigur în meseria sa, n'a făcut înștiințare, dar nici nu putu sfârși cu spânzurarea: pentru că mai întâi i-s'a rupt funia, de care voia să spânzura pe păcătoșul amar, pe urmă, când a vrut să-l ridice a doua oară, i-s'a rupt scara, iar nenorocitul s'a ridicat și s'a făcut nevăzut... și poporul a bătut pe gâde cu petri...

»Gădele nostru n'o să intrelase lucrul acesta, adause al treilea cetățean,

dânsul e prevăzător, știe toate; chiar mie mi-a spus, pe parola lui, că odată, după ce a făcut înștiințarea, s'a dus în persoană dimineața, ca să se convingă dacă totul este în rânduială pe locul de spânzurătoare. Atunci a văzut limpede cum fălșia încă cel spânzurat pe urmă până aproape de apunerea soarelui.

Uoul din cetățeni zicea, că așa ceva nu crede, dar sergentul i-a dat drept povestitorului și mai spuse și el câte-va întâmplări înfloritoare de felul acesta, din pățania lui proprie.

Intr'aceea se întoarse castelanul cu declarația h-târ-tă din partea căpitanului, că nu vrea să stea de vorbă cu »ta«, și că, cu ziua de mâine, au să înceapă minunile, iar poemăne pe furci.

Iudita rămase încremenită, picioarele n'o mai țineau... unde să caute și să afle scăpare acum?

Benchetuitorii veseli nu se mai gândeau la fata nenorocită, ci-și petrecură mai departe. Uoul din ei aruncă cu ușurință întrebarea: care ar avea acum curajul să meargă în miez de noapte, sub furci, să înștiințeze, că are să se facă spânzurătoare și, ca dovadă, să taie și să aducă o așchie din stâlpul furcilor.

»Asta n'o face nimeni!« strigă sergentul, »pentru că mersul la furci și la Stânca corbilor nu te poștește la plăcinte! Iacă, mă rămășesc pe punga asta, că nu se duce nime!«

Țăceau toți, pentru că un fior rece li străbătu pe toți prin corp. În sfârșit pășește Iudita spre masă... obrazii ei erau albi ca păretele, dar ochii îi scântelau ca focul; ea zise că se duce la furci, dacă sergentul i-l ține ceva nădule.

»Fată, strigă sergentul, doar nu ești a hengerului, ca să înștiințezi la furci chiar pe mirele tău? Pentru Dumnezeu? asta n'o poți face.«

Iudita stărui să meargă și, fiindcă era chiar târziu, se îmbră să plece numai decât la Stânca corbilor, atară din oraș, și se ruga numai, să-i dea un cuțit, ca să poată tăia așchia din stâlp. Sergentul își smulse cuțitul dela braș și Iudita o apucă la fugă prin întunerec.

(Va urma).

Ogarul, pisica și șearpele.

POVESTE.

A fost demult-demult,

De când cu lupul ce era păstor de oi
Și le tot cânta de horă din cimpoi;
De pe când se punea cocoșul de clocea. —
Mai mincinos să fie cine n'o credea!

A fost un om sărac, sărac, mai sărac decât mine, și n'a mai avut omul ăsta pe sufletul lui, decât un copil. Și copilului, că era și el om mare, i-se urăse și lui cu atâta sărăcie și, mai de rușine, mai de una, mai de alta, ce și-a făcut el planul?

— Tată, eu o să plec în lume și dac'o da Dumnezeu ceva, bine, de nu, tot bine!

Tată-său, auzindu-l așa, și-a lăsat capul pe piept, a început să plângă și numai atât i-a zis:

— Du-te, taică, și fii cuminte!..
Și copilul a plecat. Și plecat a fost... S'o fi dus el așa, s'o fi dus, el și cu Dumnezeu pot ști cât s'o fi dus, până a dat de o curte boierească. Întâmplându-se boerul în ușe, l'a întrebă:

— Nu-ți trebuie o slugă, cocoane?
— Ba mie mi-ar trebui, dar mi-e că n'o-i găsi.

decât o cădere și o judecă după legile lumii, el e bărbat și judecă din punctul de vedere al genului său...

Ibsen scria odată la Roma: Bărbați liberi! ce ironie! Aceștia nu există! Cășă-toria, anumele legături dintre bărbat și femeie au exclus până și posibilitatea existenței acestei categorii.

— E îngrozitor, când vezi că medicii fac experimente în interesul științei cu animale; de ce să nu se facă aceasta cu politicianii?

Calendarul Național pe 1910 ni s-a trimis, și cu plăcere vestim pe cetitorii noștri despre apariția acestui bine îngrijit calendar! E aievea *național*, cum îi e și numele. Atât chipurile, cât și poeziile și schițele istorice ce aduce, îl fac vrednic a intra în casa tuturor bunilor Români! Cetiți acunțul lui între inserțiunile foii de azi.

Cât timp îi trebuie unei femei ca să se gătească? O femeie americană a spus, că femeia are nevoie de 15 minute pentru baie, 10 minute până la cămașa și corsetul, 15 minute până ce se pudrează, 15 minute până ce se frizează, 10 minute ca să-și pue pălăria în cap, 25 minute până să îmbrace rochia și celelalte haine. La unele le mai trebuie 45 pentru masaj. Mi se pare, că a venit soarele la amiază, dacă pierde atâta timp până se gătește! Apoi mâncare nu le mai trebuie? Ele știu!

Aviația la Maghiari. Kutassy, care face experiențe la Budapesta cu aeroplanul său inventat de alții și cărmit tot de alții, a pățit o nouă catastrofă. Voind să se avânte într-un zbor mai mare, motorul a explodat, și aparatul a căzut la pământ zdrobit de tot. Inginerul Dufour e rănit.

Pe scaunul electric. În America criminalii sunt uciși prin electricitate. Cel mai nou caz e al lui Harry Crooks, din Dayton, O., care își ucisese nevasta despărțită de el. Pentru fapta lui a fost osândit la moarte. Fiindcă guvernatorul nu i-a dat grație, a fost ucis prin scaunul electric la 2 Oct. noaptea la 12 cîsurî. Crooks s-a purtat cu sânge rece. Numai când l-au așezat în scaun, aruncase țigara din gură.

Logodnă. D-șoara Aurelia Comaniciu și Aurel Călniceanu, asesor-controlor consistorial logodiți. Veneția—Arad.

Cununii. D-șoara Elena A. Brenciu și D-nul Ioan G. Munlean fac cunoșcută cununia lor religioasă, care se va săvârși Duminecă în 8 (2) Noiembrie 1909, la oarele 3 după amiază, în biserică gr. or. română a Sfântului Nicolae din Prund. Brașov, în Noiembrie 19 9. Nuni: D-na și D-nul Nicolae Vestemian, comerciant în Brașov.

— D-nul Vasile G. Crîștof și D-șoara Maroara N. Stinghe în vor serba cununia lor religioasă, Duminecă în 21 (8) Noiembrie n. la oarele 3 p. m., în biserică Sf. Nicolae din Prund. Brașov, Sinaia (România).

Știința primejdioasă. Prin bibliotecile publice cărțile se dau de citit ori cui. Căți dintre cetitori nu sunt atinși de boale primejdioase, ca tuberculoza, sifilisul, etc.? Propagarea boalelor acestora se face prin biblioteci cu mare înlesnire, mai cu seamă când știm că mulți întorc foile cărților cu

degetele muiate în gură. Experiențele făcute de curând de un doctor englez au dat următoarele rezultate asupra duratei virulenței germenilor depusi pe foile cărților: bacilul holeric trăiește 48 oare; difterita 28 zile; bacilul tifosului 40 zile; bacilul tuberculozei 130 zile.

Oficiu poștal nou s-a deschis la 1 crt. în colonia minieră Aninoasa (Aninószá) din com. Hunedoarei.

Scumpirea lemnului. Reuniunea transilvăneană a producătorilor de lemne a hotărât a urca prețul la lemnul moale cu 10—12 fileri de urma cubică. Prețul celorlalte soiuri de lemn rămâne tot cel vechiu.

Desființarea bătăii în Danemarca. Guvernul radical din Danemarca va desființa în curând în mod formal pedeapsa bătăii, care se practică încă în acea țară. Până la votarea legii, guvernul a trimis o circulară tuturor tribunalelor și polițiilor, în care le cere să raporteze ministrului de justiție toate cazurile, în care o condamnare la bătaie se face pentru a vedea dacă acele cazuri nu trebuie supuse grațierii. Cu chipul acesta se desființează în fapt bătaia.

Parastas. Duminecă, în 8/21 Noiembrie a. c. la oarele 9 a. m. „Asociațiunea pentru sprijinirea învățăcelilor și sod. români meseriași din Brașov” face în biserică rom. gr.-or. din cetate parastasu anual într-o pomenire fericitului ei binefăcător Mihail Stroiescu, precum și a membrilor ei fondatori răposați.

Tot în aceeași zi la oarele 2 p. m. imparte, în localul său din strada Orfanilor nr. 3, haine și cisme ucenicilor săraci, pe cari îi ocrotește.

Locale. Suntem rugați din partea consiliului orășenesc a da următoarea publicațiune: Se aduce la cunoștința tuturor, că în mijlocul lunii Noiembrie 1909 se încep pe teritoriul orașului Brașov, lucrările pentru conscrierea partidelor și a obiectelor supuse la dare. Conscrierea se face prin organele orășenești. Pentru ca lucrările conscrierii să fie corecte, la întrebările puse de comisarii însărcinați cu conscrierea, trebuie să se dea răspunsuri adevărate, căci dacă se va da de urmă, că s-au arătat date false, sau că s-a ascuns ceva etc. consecvența va fi pedepsire fără îndurare. Brașov, în 18 Noiembrie 1909. Perceptoratul orășenesc.

Dare de seamă. La reprezentația teatrală din 14 Nov. în Cohalm au contribuit cu suprasolviri dnii: Dr. G. Drimba 5 cor., P. Porescu București 4 cor., F. Hirschhorn 4 cor., T. V. Gheaja 2 cor. 40 fil., I. Popa 2 cor., I. Enciu, și I. Grecean câte 1 cor. 40 fil., G. Repede 1 cor. 30 fil., G. Stelea 1 cor. 10 fil., Dr. D. Stoica 1 cor., și alții cu sume mai mici. Venitele 300 cor. 46 fil. Spesele 166 cor. 46 fil. Restul s-a depus la »Economia« în fondul »Societății de lectură«. — Ioan Iosif.

Fără îndolală »CăliNDARUL Poporulul Român« este cel mai frumos căliNDAR românesc dela noi. Față cu căliNDARele din anii trecuți acesta se prezintă atat prin admirabile ilustrațiuni și chipuri cu frumoase motive românești, ca o carte indispensabilă fiecărui Român și care formează o adevărată podoabă în orice bib-

liotecă. Cetitorul va găsi pe lângă obicnuita parte calendaristică cu deosebire îngrijită în anul acesta și o serie de articole, în cari se descriu pe larg și pe înțelesul țărânului întâmplările petrecute în anul trecut fie la noi în țară sau în străinătate. Iar tablourile ce însoțesc fiecare articol contribuie și mai mult la edificarea celor relatate. (Prețul unui exemplar 40 fileri, porto 10 fileri. Comercianții și cei ce se ocupă cu vânzarea căliNDARULUI primesc 25% rabat. Comandele să se adreseze la Administrația »Poporul Român« Budapest, István ut 11.

Reuniunea femellor române pentru ajutorarea și înfrumșetarea sfintei biserică din Brașovul-vechiu invită la petrecerea muzicală-teatrală ce o va aranja Sămbătă în 7 Noemvrie st. v. (20 Noemvrie st. n.) 1909, în sala hotelului »Central Nr. 1«. Inceputul la 1/8 ore seara. Prețul de intrare: de persoană cor. 1.—, Galerie cor. 1.—, studenți 1/2 cor. 1.—. Venitul curat este destinat pentru sporirea fondului »Reuniunii femellor române din Brașovul-vechiu«. Suprasolviri se primesc cu mulțămîtă la adresa: doamnei Maria Maximilian, presidenta reuniunii, (Brașov, str. Bisericei române) și se vor chita pe cale publică. Bilete se află de vânzare: la librăria »Gazetei«, librăria »Ciurcui«, prăvălia d-ilor »Eremitas Neputii« și în seara de petrecere la cassă.

Luptele de șampionat, din cirul Stutzbart, s-au terminat aseară după toată regula, în mijlocul celui mai agitat interes. Foarte frumos a luptat și acuma ușurelul Sturm, deși cam lănced, față de serile de mai înainte. Pe colosul de Peyrouse totuși l-a doborât. Bavarezul și fidelul Hitzler s-a dovedit cel mai rezistent. O surpriză au fost succesele lui Le-Bouché. Cu toate că avea să lupte cu doi inși aseară, prin învingerea lui Sturm ajunge în al doilea rând. Premiile de 4000 cor. s-au împărțit astfel în modul următor: 1. Hitzler. 2. Le-Bouché. 3. Sturm. 4. Peyrouse. — Luptele au fost controlate și premiile au fost pe date învingătorilor prin un jury compus din domni: A. P. Banuțiu, Dr. S. Dan și Dr. V. Glăjar. Invingătorul Hitzler i s-au făcut călduroase ovații.

La cumpărare de săpun să se observe bunătaea, prețul și greutatea după bucată. Cel mai scump săpun nu-i totdeauna și cel mai bun; mai cu samă săpunurile din străinătate, cari în urma vămii se scumpește mult, și sunt oferite publicului cu prețuri mari, deși neîndreptățite, de oarece, săpunurile cele mai ieftine sunt cele mai scumpe în realitate, căci curăță rău și ruinează rufele prin materiile reie ce conțin.

ULTIME ȘTIRI

Budapesta, 18 Nov. (Depeșă particulară). Astăzi la oarele 10 s-au întrunit la cea dintâi ședință episcopii catolici, sub presidenția primatului Cl. Vaszary. Conferințele vor dăinuî mai multe zile, și se va desbata chestia congruei, (astăzi s-a discutat asupra modului de distribuire) *asupra unor detaiuri* (? Red.) în ce privește ca-

techizația, și asupra unificării manualelor de școală. Episcopul Dr. Demetriu Radu a sosit încă de ieri. În comisia p. congruă e ales și V. Hossau.

Budapesta, 18 Nov. Wekerle va fi primit în audiență la inceputul săptămânii viitoare. Primul ministru va face propunere Majestății Sale să convoace un nou *consiliu de coroană*.

Budapesta, 18 Nov. În unele cercuri se vorbește, că rezolvirea crizei se va face în Budapesta, iar nu în Viena. Spre acest scop Maj. Sa, va veni în capitala maghiară pentru timp mai îndelungat, și iarăși se va face o serie de audiențe, la care vor fi invitați politicienii maghiari din toate partidele. (Bine înțeles, naționaliștii nu vor fi politicienii, și nu vor fi partid, nici acum!! — N. R.)

Budapesta, 18 Nov. Kossuthiștii caută un local pentru clubul lor. Pe acest fapt se bazează concluzia, că la fuziune nu se mai gândește nimeni.

Zi de zi sosesc manifestații de aderențe, când prin fir, când prin deputații, și lui Kossuth și lui Iusth.

Ministrii își fac necontentit vizite unii altora, și deputații miniștrilor.

Budapesta, 18 Noemvrie. »M-g« scrisese zilele trecute, că Wekerle ar fi avut niște convorbiri cu Vasile Lucaciu și cu Supillo, pentru a se înțelege cu ei asupra tacticei.

Semioficiosul desminte acum aceasta informație »dinadins greșită«, și respinge »calomnia«, că guvernul maghiar ar fi în stare să »pacteze« cu naționalitățile.

Bibliografie.

Iohannes Scarlatescu »Tonstücke« este titlul unui caiet de compozițiuni musicale ale d-lui I. Scarlatescu, compozitor distins și apreciat Român, care se află de prezent în Viena. Acest caiet conține următoarele 5 piese:

1. »Was will die ensame Träne?« — 2) »Der Totenkranz« — 3) »Vergänglich-keit« — 4. »Der Fischer«. Aceste patru piese sunt cântece pentru voce și pian, ear Nr. 5. »Einleitung und langsamer Reigentanz aus der 2 romänischen Rhapsodie« este o piesă pentru patru mâni aranjată de compozitor după orchestra pentru pian.

Atragem atențiunea pianistelor și cântărețelor noastre asupra acestor alese creațiuni muzicale. Caietul costă cor. 3.50 plus-20 bani porto. Se poate procura prin Librăria »Gazetei«.

— »Ciprian Porumbescu icoane din frământările unui suflet de artist.« De Dr. Valeriu Branice. Broșură de 120 pagini. Cu portretul lui Ciprian Porumbescu, după ultima fotografie. Prețul unui exemplar 1 cor. 50 bani. Se poate comanda prin librăria »Gazetei«.

— Apoi uite că sunt găsit.
— El, și cât îmi cei pe an?
— Cât să-ți cer? Îți cer un ban pe an.

— Păi... se poate?
Uite se poate!
— Mi-e cere și tu o sută, două, de stanți pe an, așa îmi mai vine a crede; dar un ban pe an, unde s'a mai auzit?
— Unde să se audă?! Uite la mine... Și s'a băgat c'un ban pe an!.. Și a slujit așa băiatul pân' și-a împlinit anul; când și-l-a împlinit și-a primit banul, — și apoi iar a plecat în lume...

Și tot mergând ei așa prin cea lume, a dat peste niște oameni într'un șanț ce voiau să omoare un ogar. El i-a întrebat:

— Păi de ce-l omorâți?
— D'apoi cum să nu-l omorâm, dacă este bătrân?... Măncă mâncarea degeaba...
— Nu-l mai omorâți, vindeți-mi-l mie; cât îmi cereți pe el?
— Noi pe ogar?!... Să-l vindem?!... Iacă, cât ne-i da d-ta...
— Cât să vă dau?
— Păi... dacă e așa, dă-ne atâția bani...

Se pune copilul și frânge din acel un ban atâția bani și le dă; își ia ogarul și pleacă mai departe.

Mai departe dă peste alții cari voiau să omoare o pisică. Li întrebă și pe ăștia tot așa. Și ei spun, că »e bătrână, nu mai poate prinde șoareci«, că nu ș-ce, că nu ș-ce...

— Ia ascultați măi oameni buni, nu mi-o vindeți mie?

— Ba, dacă e vorba așa, noi și-o vindem...
— Și ce ziceți ca să vă dau pe ea măi?

— Ce să zicem, ce-i vrea d-ta...
— Ba ce-ți cere d-voastră, atâta o să vă dau eu...

— Păi. să ne dai atâția bani...

Băiatul le frânge din ăl un ban și le dă. la pisica, și cu ogarul, și pleacă mai departe...

Mai departe dă peste alții cari voiau să omoare un șarpe. Lui i-se făcu milă de șarpe și le zise oamenilor:

— Măi oameni buni, măi, lăsați șarpele și vedeți-vă de altă treabă, mă...

— Șarpele?!...
— Apoi da, șarpele... Ce să vă dau eu pe el ca să nu-l mai omorâți?

— I-auzi acu, ce, să vindem șarpele?!...
— Că nu glumesc, ce să vă dau pe el?

— Ce să ne dai... atunci dacă e așa, dă-ne și d-ta atâția bani, dacă vrei, și-ți vindem...

— Iacă-ți-l!..

Și le frânse atâția bani și le dete... Ția, ca și ceilalți, plecară mirându-se de așa întâmplare; iar el plecă cu șarpele, cu ogarul și cu pisica.

* * *

Fiindcă șarpele a scăpat neucis întâmplându-se copilul, ce i-a zis? :

— Haid' și tu să vezi neamul nostru...
— Haideți!

Și ca să se ducă acolo, trebuia să treacă prin multe țări: prin țara gusterilor, a broaștelor, a șoarecilor și nu-ș' mai care; și-așa ce i-a zis șarpele? :

— Să te fac un bob de mei și să te bag sub un solz al meu, ca să nu te pricchapă nimeni!

L-a făcut bob de mei, l-a pus sub un solz și când să treacă prin țara gusterilor, gusterii totți în toate părțile, parcă le era tras fum de ardei pe la nas, — nu știau ce este... Și din țara gusterilor, a dat în țara broaștelor, în a șoarecilor, apoi într'alta, până a dat și într'a șerpilor. O fi mers ei și prin a țară cât o fi mers,

până s'au oprit lângă un copac mare, că de-abia te uitai în vârfu-i — îți frângeai gâtul, uitându-te...

Șarpele a zis:
— Uite aici, băete, este cuibul nostru!..

Când l-a văzut copilul, s'a periat!..
— Da' ce-o mai fi atâta cuib de mare?

— Măre tu să vezi pe tata! Da să te fii bine, că el când te-o vedea și când i-o mai spune și eu cum că tu m'ai scăpat de la moarte, o să te mănânce de bucurie... Să te cam păzești!.. Și fiindcă m'ai scăpat pe mine dela moarte, să-i ceri inelul de gând și de isbândă ca drept răsplătă că el n'are încotr'o, trebuie să-ți-l dea...

Copilului parcă i-a tras cineva cuțitul prin inimă, — o sfeclise de tot.

O fi mai trecut ce-o fi mai trecut când iacă vine și tatăl șerpelui c'o falcă 'n cer și cu alta în pământ!.. Copilului i-se făcuse inima în el cât gămălia acului!.. Nu mai știa încotr'o s'o mai ia de frică!

— Aici miroase a carne de om!, — zise șarpele cel bătrân.

— O mirosi, de, nu zic că nu; — îi răspunse fiul său; — dar dacă țiaș spune eu cum am făcut de este pe-aici, ce-ai zice?

— Ce să zic, să văd ce spui.

Cum l'am văzut zburând.

Cu prilejul zborului făcut de Orville Wright, la Berlin, corresponsentul lui „Die Zeit”, cunoscutul Oscar Blumenthal, publică următorul frumos articol:

Curios cât de ușor ne familiarizăm noi cu lucrurile, dar până mai eri ne apăreau ca minuni. Ceeace eri ne părea încă făcând parte din domeniul basmelor, azi a devenit o lege comună pentru omenirea întreagă. Uimirea dispare cu repeziciune și cuceririle cele mai importante ajung în curând banalități. Iată ce mă pune pe gânduri și-mi redesteaptă o mulțime de reflexiuni.

Cine ne-ar fi spus acum câțiva ani, că dela masa noastră de scris vom putea șopti unei alte persoane, peste orașe și țări cuvinte la ureche... l'am fi ținut de un profet mincinos și l'am fi luat chiar în bătae de joc.

Azi suntem indignați, dacă legătura telegrafică dintre Berlin și Paris nu se stabilește destul de repede sau când o convorbire, care parcurge un drum de aproape o mie kilometri e turburată prin vre-o deranjare a firului. Că nu va reuși vre-odată să fixăm pentru totdeauna vocea omului în nuanțele ei cele mai fine pe anumite plăci, acum câțiva ani ni-s'ar fi părut o gaseonadă. Azi gramofonul e un instrument, pe care îl găsești în orice casă — și în aceeași oră, în care Carusso e supus unei operații periculoase a gâtului, restul omenirii îl ascultă în estaz cântecelor sale cele mai frumoase. Când a pătruns la noi știrea despre descoperirea lui Cook, am simțit cu toții trecând prin corpul nostru fiorul acela al surprinderii. Când câteva zile mai târziu Peary ne-a adus aceeași veste, pentru mulți cetitori de ziare polul nordic devenise chestie învechită...

Minunea de azi e banalitatea de mâine. Iar cel care nu vooște să-mi crează, să mă însoțească pe câmpul dela Tempelhof din Berlin, unde Orville Wright își îndepărtează zborurile fermecătoare.

Ai crede că față de un astfel de eveniment, amuțește viața unui întreg oraș; de fapt, și minunea aceasta a intrat în domeniul banalității. Așa se întâmplă cu toate invențiile mari. În timpul căutării și luptei, sunt luate în batjocură și glamă. În momentul primului succes toate buzele pronunță un strigăt de uimire. În zilele rațiunii reci și a victoriei asigurate sunt considerate ca lucruri foarte naturale și înregistrate în inventarul întâmplărilor de toate zilele. Fără prea multă emoție, fără entuziasm delirant porneau acum locuitorii Berlinului spre câmpia Tempelhof, după cum ar pleca în alte zile la niște curse de cai sau bătaie de flori. Ziarele introduc în redacția lor, pe lângă reporterul judiciar, al știrilor diverse și pe un cronicar al zborurilor — iar faptul că Orville Wright s'a menținut cu aparatul său aproape o oră întreagă în aer e anunțat de unele ziare prin 2-3 note, ca făcând parte din mănunchiul destul de mare al evenimentelor zilnice și trecătoare.

Și totuși trebuie să mărturisesc, că ochii mei n'au simțit nici-odată o impresie mai puternică. Amintirea tabloului minunat, la care am asistat, va rămânea încă mult timp neștersă. Mai văd încă desinându-se contururile aparatului de sburat, luminat de razele soarelui care apune;

mai aud încă murmurul misterios al acestei pasări maeștre și văjeitul motorului, care condus de mâna sigură a stăpânului său, a eșit învingător în lupta contra vântului și intemperieiilor.

L'am văzut pe Orville Wright sburând. Minunea tuturor minunilor trăește înaintea ochilor mei.

Am cetit multe dări de seamă interesante asupra sborului aeroplanului de Maurice Maeterlink, pe care mecanica ingineră a automobilului l-a îndemnat să scrie o poezie în proză de o rară frumusețe, și care se va inspira și mai mult auzind de încercările pline de succes ale lui Wright. Privind întâia oară noul vehicul simți ceea ce simte un îmblânzitor tânăr de animale, care intră sub scutul tatălui său în cușca leilor, unde animalele îmblânzite tremură și se gudură sub biciul și privirea aspră a stăpânului.

Arzi de nerăbdare, așteptând ceasul când te vei afla singur, într-un loc spațios, cu animalul necunoscut și sălbatec până mai eri. Nu ști cum se va purta, ce cere dela tine, cum va asculta de poruncile tale. Ai în mână o nouă forță a naturii, și aștepti să-i vezi roadele... Cât de bine se potrivec cuvintele pe cari le-a spus Maeterlink odinioară cu ocazia invenției automobilului și cari s-ar putea repeta și acum, când suntem cuceritori ai aerului! Dar cuvintele n-au însemnatate ori cât ar fi ele de însuflețite în fața impresiilor câștigate cu ajutorul văzului.

Da, le-am văzut toate cu ochii mei. Locul meu era foarte bun, în tribuna destinată ziaristilor aproape de hala în care Orville Wright își examina cu atenție mașina. În cele din urmă perdelele șoproului se dau la o parte, aparatul e scos la aer liber. Privim construcția plină de mister și examinăm cu deamănuntul toate părțile lui constitutive.

Ca niște profani ce eram, nu înțelegeam cum e în stare o construcție așa de ușoară să lupte cu puterea vânturilor și să iasă învingătoare. Ne uitam și la Orville Wright, care stetea în fața noastră. Un corp svelt și plăcut la înfățișare. Figura ca iluminată de doi ochi înțelepți. Multă siguranță în mers și în privire...

Un signal de trompetă. Aparatul e gata de drum. Ca o săgeată, scăpată din arc, alunecă pe șine și se avântă în aer. La început numai la o înălțime de câțiva metri. Inceținel și cu arievoita plutește în luptă cu un vânt aspru și îndărătnic. Pentru ca să-și încerce oare-cum puterile, face câteva învârtituri și cotituri, până își recapătă în cele din urmă mersul liniștit și spornic. Toți urmăresc cu ochianele pe pilotul îndrăzneț, care așezat la mijlocul aparatului său, cu mâinile pe cârmă, ochii fixați asupra motorului și liniștea caracteristică a maestruului încercat, se ridică în sfere tot mai superioare. Pe fundul roșatic al cerului se vede aparatul alb cenușiu, străbătând tot mai repede câmpia întinsă, ca și cum ar voi să străzedeze urme în aer.

Deodată din depărtare se apropie o locomotivă cu un șir lung de vagoane. Orville Wright cârmăște aparatul și se ia la întrecere un minut cu mașina trenului. O cursă admirabilă între armăsarul de oțel și mașina de sburat. Aviatorul ese învingător.

Ca să ne dea o probă și de perfecțiunea aparatului său, intră în luptă și cu un curent contrar de aer. Resistă presiunii vântului, făcând us complet de cârma de înălțime. După un ceas de sbor continuu coboară. Icarus a fost întrecut. Aripile acestea nu se topesc de dogoreala soarelui.

Astfel l-am văzut sburând. Strigătele de entuziasm se ridicau din mii de mii de piepturi. Mulți însă au rămas muți de admirație. Dintre aceștia am făcut și eu parte. Spectacolul solemn, la care am asistat va rămânea vecinic în mintea mea și am dus cu mine, acasă, cea mai scumpă amintire.

Lucrul de mână și însemnatatea lui în școală.

Disertație cetită de d-l inv. dir. A. Boldor în conferința învățătorilor din tractul Bran, la 1 și 2 Nov. v. 1909 în Zărnești.

Punându-mi de țintă a vorbi în conferința de azi despre lucrul de mână în școala populară, nu pot întrelăsa la acest loc numele celebrului profesor universitar din Zürich, Robert Seidel, care are meritul netăgăduit de a fi pus în timpul din urmă această chestiune într-o lumină nouă în lumea pedagogică, agitănd și punând în febrilă mișcare pe toți factorii chemați a se ocupa cu soartea școlii populare. Pentru ca să nu pară cui-va curios, că un profesor universitar se ocupă cu această chestiune, care poate fi studiată mai temeinic și cu convenită competență de aceia, cari stau în strânsă legătură cu școala populară, amintesc, că Robert Seidel mai întâiu a fost lucrător, apoi negustor și învățător.

Acest profesor cu drept cuvânt inovățește școala de azi, că este cât se poate de unilaterală. Ea nu crește, ci mai mult instrucează. Școala de azi încarcă spiritul copiilor cu o gramadă de cunoștințe și forme, de cele mai multe ori seci și fără valoare reală; judecata independentă, simțul estetic și încrederea în puterile proprii nu le scoate la iveală.

O direcțiune cu totul nouă și favorabilă pentru delăturarea acestor neajunsuri, se poate da numai prin introducerea lucrului de mână în școala populară, care atât din punct de vedere social, cât și pedagogic, e de o importanță netăgăduită.

În trecutul apropiat și în multe părți chiar și acum, — mai ales la poporul român, — mai toate lucrurile trebuincioase familiei se pregăteau în casă.

Femeia română, cu fusul și răsboiul ei primitiv pregătea toate vestimintele trebuincioase membrilor familiei, iar bărbatul cu câte-va unelte, primitive și ele, își făcea singur cele mai multe unelte trebuincioase în economie. În munca aceasta, cu care se acopereau toate trebuințele familiei, — lusu parte activă și a copiilor, cari așa zicând pe neobservate, — mai mult jucându-se, se deprindeau de mici la lucru, făcându-li-se prin această trupu, agerindu-li-se mintea și dezvoltându-li-se simțul pentru frumos și munca comună. Producerea unui lucru mic, îndemna pe copil la lucrarea altuia, dezvoltându-i-se prin aceasta încrederea în sine și puterile sale proprii.

Această viață idilică de muncă comună și îndestulare, în mare parte a dispărut și incetul cu incetul dispare cu totul din casa Românilui, pentru că produsele fiefine la părer și frumose la vedere ale fabricilor, din ce în ce scot din întrebuințare pe cele de casă, înlocuindu-le cu altele mai slabe, dar mai arătătoare, cari li-se îmbie acum oamenilor și în cele mai ascunse săticele de munte.

Prin faptul, că mare parte din lucrurile trebuincioase familiei, nu se mai pregătesc în casă, ci se procură de-a gata, copilul nu mai are ideea lămurită despre pregătirea pânzei, pănurei, hainelor și multor unelte de casă; este lipsit așa zicând de cea mai bună ocazie de a-și intui lucrurile nemijlocit și în urma aceasta el figurează mai mult în mod pasiv în școală, care intuează fără a pune pe copil și la acțiune.

Creștere adevărată însă numai prin activitate, așa dară numai prin lucru se poate dobândi și de aceea trebuie introdus în școală lucrul de mână.

Introducând lucrul de mână în școală, acesta trebuie să devină un punct de concentrațiune pentru celelalte obiecte de învățământ și atunci problema școlii de a și educa, se desleagă de sine însăși.

Stăruind pentru introducerea lucrului de mână în școală, ași putea fi invinovățit, că tind la introducerea utitarismului în școală, însă aceasta nu este a se înțelege așa ca să pregătim pe elev din școală pentru diferitele măestrii cu cari mai târziu să-și câștige pâinea de toate zilele, — pentru că aceasta e problema școlilor de industrie, — ci numai într-un cât acest obiect de învățământ este un puternic mijloc pentru deslegarea grelelor probleme ce urmărește școala populară, în a da copilului o educațiune omnilaterală.

Cumcă lucrul de mână are o deosebită însemnatate în școala populară, voui dovedi-o în cele următoare.

Că ce importanță deosebită are lucrul peste tot în viața omului, citez aci cuvintele unui însemnat bărbat român, ale d-lui Ion Kalinderu, administratorul domeniilor Coroanei, care zice: »Munca e uel din prețioasele bunuri ale omului. Ea e o condițiune a vieții și sănătății noastre. Fără muncă omul încețește, trăiește mai puțin și nu se bucură îndestul de trumșele vieții. Nu găsește mângăere în durerile sufletu și nu scapă de lipsuri.

Munca scapă pe om și de vițuri. În deosebi nu-l face rămnit-r la lucrul altuia, căci omul muncitor știe cât de grea se câștigă și n-are timp să gândească la rele.

Munca netezește calea vieții și asigură bătrânețele. Ea ajută totdeauna pe om să-și împlinească datoriile, nu numai cătră ai săi, ci și cătră patrie. Omul muncitor e mai simțitor la nevoile altuia; iar prin ajutorarea celor lipsiți, se ridică în ochii lui D-zeu, care revarsă zilnic binefacerile sale peste noi.

Muncind și făcând binele, omul simte o vie mulțumire sufletescă și își pregătește adevărată fericire. Prin muncă și fapte bune, ne facem tot mai buni. Dăm pildă frumoasă tinerilor și pregătim țării viitor de aur.

La muncă dar și de aci înainte.

Copilul din școală are lipsă de miș-

— Ei tată, tată, eu, dacă nu era așa, apoi nu mai eram pe aici. Era să mă omoare unii în țara lor... și bine c'a nemerit omul asta de m'a rescumpărat, le-a plătit și m'a luat el. Și acum, fiindcă m'a scăpat dela moarte, zice, c'ar vrea un dar dela d-ta. I-ai da?

— Mde, eu știu, să vedem ce cere! Și l-a făcut om din grăuntele de mei, — om ca toți oamenii.

— L-a întrebat tatăl șarpelui: — Ei, ce dorești să ai fiindcă ai scăpat pe fiu-meu de la moarte?

— Eu ce-o să doresc... păi, să-mi dai inelul de gând și de isbândă...

— Apăi de băiete, cam greu lucru! Da ți-oi da atâtea buți de bănet.

— Ori-câte mi-ai da, nu primesc și nici altceva...

— Ba că ți-oi da atâtea cară atunci...

— Nici!

— Atunci îți dau jumătate din împărăție.

— Nu primesc!

— Apăi văd eu că ai noroc, — na-ți!! L-a luat copilul și a picat.

Pe drum, ce să fie? Nimic; Se uită la el, nimic!

— »Iote mă!... Vezi ce făcu eu?! Nu vrusei să primesc jumătate din împărăție, ci primii inelul asta, care, — și vrând

să-l scoată din deget, — nu face nici doi bani și de necaz o să-l arunc în balta asta...

Și când vru să-l arunce, numai că-l trage de umere șarpele și-i zice:

— Apăi stai frate-meu, unde pleci? Stai că nu ți-am spus vorbele inelului. Ascultă, când li vei zice:

»A-ha-ha, inel al meu la fă tu ce îți zic eu...

să știi c'are să-ți iasă înainte doi arapi, și ce le vei porunci, aia au a-ți împlinei; iar să nu care cumva să-l pierzi sau să ți-l fure cineva, c-atunci ai pierdut tot!...

Și-au dat mâna și s'au despărțit. Ii veni foame și numai decât zise:

— »A-ha-ha, inel al meu, la fă tu ce îți zic eu:

Pu.e masa s'a mănânc Nu ca un boer de rând!

Și unde eșiră măi nene doi arapi, pana corbului, de-i puseră o masă de cele împărătești... Măncă și plecă cu gând ca să se ducă acasă. Și ce e drept a ajuns acasă fără să-l împiedece cine-va prin ale împărăției... Când l'a văzut tatăl său, numai ei știu cum or fi petrecut... Numai că se pomeneste tatăl său, zicându-i fiu-său:

— Tată, ia du-te la împărat și spun-ne-i, ca să-mi dea pe fiu-sa de nevastă.

Când l-aude așa, tată-său zise:

— Ce mă, ești copil?!... S'a mai auzit treaba asta pe unde-va? Tu și fata împăratului!!... Departe griva de iepure!... Ci vezi-ți de treaba ta...

— Tată, ascultă ce-ți spui eu, du-te și încearcă...

Tată-său ce era să facă, s'a dus. Când a ajuns la poarta palatului împăratului, nici n'a îndrăznit ca s'o deschidă, ci a zis de departe:

— Impărate, Impărate, să ne încuscrim, să ne încuscrim...

Când l'aude așa bolborosind, împăratul întreabă slugile, că ce zice.

— I-auzi Mărite Impărate, i-auzi, ci că să vă încuscriți...

Când a auzit așa împăratul, le-a poruncit ca să-l gonească pe-aci încolo... L'au gonit. Și fugea omul de ziceal că n'a-tinge pământul. Așa fugă li trăgea... Când a ajuns acasă, fiul său l-a întrebat:

— Ei, ce făcuși?

— Ce să fac, nu făcuî nimic. Puse împăratul slugile de mă goniră o țară și mă făcură apoi scăpat!

— Așa? Atunci bine! Mai du-te, c'ai să vezi apoi.

Tată său iar se duce și împăratul iar îi face așa. El iar vine acasă și-i spune lui fiu-său; fiu-său iar nu-l lasă până nu se duce. Și iar se duce. Când ajunge acolo:

— Impărate... Impărate... să ne încuscrim... să ne încuscrim... te nite dela poartă.

— Impăratului i-se urăse tot venind și zicându-i așa, și-a poruncit ca să-l prindă, să-l taie în bucățele și apoi să-l puie în desagi și desagi să-i puie pe cal și apoi să-i trimită așa: os lângă os, bucată lângă bucată, acasă. Și după cum a poruncit împăratul, tocmai așa s'a făcut. Servitorii l'au prins, l'au tăiat, l'au făcut bucățele, l'au pus în desagi, l-au pus pe cai și apoi l'au trimis acasă.

Când l'a văzut fiu-său așa, și-a zis:

— »Și asta e bună!... Mult mai bine îmi parec.

A frecat inelul și numai decât au eșit cei doi arapi:

— Porunciți stăpâne.

— Luați aste bucăți, așezați-le una lângă alta cum trebuie și dați-i suflet, căci asta e tata, mi-l'a omorât împăratul.

— Bine stăpâne!

Au luat arapii bucată cu bucată, le-au pus la loc și le-au dat viață.

— Da mult am mai dormit!

— Ba că mai dormiai, dacă nu eram eu, tată... Gătește-te și du-te iar la împărat ca să-mi dea fata.

Tată-său n'a avut încotro, s'a dus. Când ajunge acolo, strigă dela poarta palatului:

care și încă de mișcare multă, fiindcă această promovează dezvoltarea lui fizică. Cine împiedecă această mișcare, face un mare păcat contra naturii.

Copilului mic de 6 ani, când vine la școală, luat de lângă jucăriile lui, de lângă ocupațiile lui plăcute, dintre cari unele formează munca lui serioasă, îi va veni foarte cu greu să-l despoimă deodată de toate aceste plăcute distracții.

De aceea nu vom cerca să-l desbărăm cu totul de aceste ocupații dragi lui, ci vom căuta să le desvoltăm într-o direcțiune bună și folositoare învățământului. Pofta lui de acțiune, de lucru n-o vom împiedeca, ci o vom desvolta prin mijloace hotărâte și bine alese.

Să-i dăm copilului lut, hârtie și carton, iar mai târziu și lemn pentru pregătirea diferitelor lucruri și jucării, să-l lăsăm să lucreze în grădina școlii și prin această îi promovăm curajul, puterea și încrederea în sine.

Ce fericire pe micul copil când va vedea, că a făcut un pahar sau o cană din lut, chipiu din hârtie, cutie din carton și sabie din lemn; cum îi va crește mândria de sine și conștiința, că și el poate produce ceva în lumea asta.

Un astfel de copil nu va fi palid la față, nici suferind de boale contrase prin prea multă ședere la un loc. Inteligența se desvoltă în continuu, puterea de observație îi devine din ce în ce mai ageră, fantazia mai bogată. Toate îi vor vorbi, toate îi interesează, toate sensurile se pun în mișcare pentru a crea și făptui.

Ocupațiunea această fizică și spirituală, munca această cu jucărie, îi întărește sănătatea și îi desvoltă judecata.

Pentru instruirea lucrului de mână în direcțiunea asta însă, trebuie om cu simț pedagogic, care nu face lucru de mântuială, ci săvârșește un lucru plăcut și din inimă. Sila și porunca aspră aici nu-și au locul, ci numai iubirea și bunăvoința.

Aruncând o privire în viața internă a școlii populare, curând ne încredințăm că aceea în silința de a îngrămădi cât mai multe cunoștințe în mintea elevului și pentru a consuma cât mai curând vastul material prescris de planurile de învățământ, restrângându-se din ce în ce mai mult libertatea copilului în așa măsură, că fizioul lui este împiedecat în dezvoltarea naturală.

Puținul timp ce se folosește pentru mișcarea corporală, e ca ea de gimnastică, dar și aceasta în lipsa de sale de gimnastică, se propune numai în lunile de vară și atunci într-o măsură de tot mica și într-un mod absolut necorăspunzător scopului ce-l are.

Mișcarea cea mai naturală, mai vioasă și mai plăcută se poate face la lucrul de mână.

Intuiția cea mai perfectă, — care după Pestalozzi e fundamentul întregii instrucțiuni, se poate face cu mai bun succes în decursul lucrului. Cu nimica nu putem înălța atenția copilului așa de bine, ca prin muncă. Lucrul de mână condus cu destul tact și pricepere, nu obține nici trupul nici spiritul și cunoștințele câștigate cu acesta sunt cele mai sigure și mai durabile. După încordarea spirituală, lucrul recrează spiritul. Munca

il face pe elev mai cutezător, mai conștient de puterile sale; îi desvoltă încrederea în sine, ambițiunea și simțul de emulațiune.

Munca îi desvoltă interesul, îl face să cugete mai serios și să combineze.

Să nu uităm, că munca a fost cel mai important factor în dezvoltarea culturală a omenirii. Condusă ea după un plan bine precizat, promovează în mare măsură viața intelectuală.

(Va urma)

Din tractul Iernotului.

Sfințirea bisericii din Lăscud. — Sinodul districtual din Iernot.

Valea-Mureșului, 11 Nov. 1909.

Nouă, celor din tractul Iernotului, cari suntem de mult învățați tot cu lucruri triste, ne cade așa de bine când ni se dă ceva prilej să ne uităm măcar pe câte-va clipe durerile, care ni-le-au pricinuit ranele vechi, rămase din bătrâni... Un astfel de prilej de uitare a durerilor, un astfel de prilej de bucurie nemărginită a fost sfințirea frumoasei biserici din Lăscud.

Pentru cei neorientați trebuie să amintesc, că tractul Iernotului, nu din cauza oamenilor, ci din a vitregelor împrejurări ale timpului — a fost unul din cele mai mult rămase înapoi. Din 23 de parohii — nu s'a aflat nici una măcar, în care să fie școală și biserică corăspunzătoare. Vechile școli cu trei păreți și vechile biserici de lemn, mici și întunecoase, numai de aceste se află chiar și în cele mai de frunte parohii ale tractului — și chiar și în centrul tractului.

De-odată cu venirea M. On. D. Alexandru Papiu în fruntea afacerilor, parcă au început a lua altă față lucrurile. Parcă altă viață, alt soare a început să răsară. Încă în anul prim s'au edificat 2 biserici și 2 școli și s'a pus temelii și altora. Intre aceste, cea mai frumoasă e fără îndoială biserică din Lăscud. Actul binecuvântării acestei biserici s'a întâmplat Duminică în 7 Noiembrie n. a. c. prin delegatul metropolitan, M. On. D. Alexandru Papiu, v. protopop actual. Actului binecuvântării i-au premeris misiunile populare, conduse de trimisul Reuniunii de misiuni, D-l Ștefan Roșian spiritual și profesor de teologie în Blaj. D-l Roșian, despre care toată lumea știe, că n'a cruțat nici o osteneală când a fost vorba de vesti, că cuvântul dumnezeiesc, — cu o adevărată paciință apostolică a predicat poporului din Lăscud 2 zile de-arandă, îndemnându-l la alipire față de legea și limba strămoșească, și la viața religioasă-morală. Nu permite spațiul restrâns al acestui raport să stăruiește mai pe larg asupra acestor sacre misiuni, amintesc numai că n'a fost un singur om din comuna aceea vrednică, — care să nu se fi mărturisit, și cuminecat în acele zile.

În ziua binecuvântării bisericii, M. On. D. v. protopop a fost întâmpinat în capul satului de un banderiu de 6 călareți — iar în poarta bisericii de preoțime și popor. A fost afluență mare de popor din tot jurul. Așa d. e. poporul din Tutac și Sânpaul — cari au venit în procesiune, în frunte cu praporii, apoi din Gieluș, Subpădure, Ugra, etc. La sf. Liturgie — după

Evangelie d-l protopop suind amvonul rostește o cuvântare nespud de frumoasă, în care laudă zelul Lăscudenilor, cari prin fapta lor laudabilă servesc de exemplu tuturor parohiilor din tract. Cu amar și cu năcăz a ridicat acest popor mărețul lăcaș al lui Dumnezeu, — dar — în fața acestui dumnezeiesc și sfânt lăcaș — cui îi mai vin în minte trecutele dureri și năcăzuri?

Iar D-l Ștefan Roșian, la priceasnă, suind din nou amvonul, îndeamnă pe popor să rămâie statornic în propunerile bune și în dragostea față de lege și neam. În decursul sf. Liturgii a cântat corul mixt de plugari al Lăscudului, condus de vrednicul învățător V. Platon Degan. — A cântat frumos și — a stors lacrimi din ochii tuturor, pentru că chiar și instituția corurilor în tractul Iernotului — cu câte-va excepții — e un lucru cu totul nou. — Amintesc, că meritul principal la ridicarea acestei biserici revine On. Iuliu Laslo, parohul Lăscudului, un adevărat preot cu inimă apostolică — și D-lui M. Birtolon, mare proprietar în Lăscud, care în repetite rânduri a dat dovadă că-și știe prețui biserică strămoșească și știe jertfi, când e vorba de cauza mare a neamului.

*

Sinodul districtual al Iernotului s'a ținut Marți în 9 Noemvre în școala din Iernot. Notez — că de astădată s'a întâmplat pentru întâia-oriă în tractul nostru — că preoții și învățătorii și-au ținut adunarea la olaltă — și astfel s'a pus cea dintâi bază frâției între preoți și învățători. S au înscris dintre preoți la reuniunea învățătorilor: 4 membri fondatori (Al. Papiu, I. Handrea, I. Area și E. Frâncu) și o mulțime de membri ordinari.

Dintre hotărârile sinodului amintesc următoarele:

1) La propunerea On. Iuliu Laslo din Lăscud — preoțimea și-a exprimat părerea, că la fondul deficienților să se statorească ca contribuție din partea preoților 5% din întreg salariul preoțesc, având bi-nalistic drept să solvească taxa de teolog și să se împărțasească de penziune egală cu teologiei. Mai departe s'a statorit ca taxă fundamentală pentru cei ce se preoțesc 50 cor. — pentru cei promovăți la gradul de paroh 25 cor. — pentru cei promovăți la gradul de conducători ai of. protop. 100 cor. iar la propunerea preoților Boar pentru clericii cari iau în căsătorie fete de laici 500 cor. — iar cei ce au fete de altă confesiune 1000 corcan.

La propunerea preotului Handrea s'a decis să se roage P. V. Consistor să facă pașii necesari ca congrua să se liquidez regulat. Tot la propunerea acestui preot s'a decis să se roage sinodul archidiece-san să statorească, ca la primirea clericilor să fie preferiți întâi cei ce sunt fii de preoți.

Apoi se primește următoarea propunere a preotului S Popa:

»Preoțimea districtului Iernot, întrunită în sinod districtual Marți în 9 Nov. 1909 — discutând între altele chestia catehizării în școlile de stat, cu unanimitate a adus următoarea

Hotărâre:

1. Declară, că în privința aceasta se va supune necondiționat și exclusiv auto-

rităților superioare eclesiastice — nerecunoscând nici o altă autoritate.

2. Juruește încredere nețărmurită archiereilor și se declară solidari cu demersurile înaltului cor episcopesc în privința aceasta.

Apoi în chestia școlară s'a decis să se amelioreze fondul școlastic archidiece-san — și să se afle mijloacele necesare și pentru salvarea școlilor gr. cat. din acele localități — unde sunt școli de stat.

Din cele petrecute în sinod mai amintesc pe scurt expozeul M. On. D. v. protopop asupra situației tractului. A constat, că în anul prim al păstoriei sale s'au edificat 2 biserici și 2 școli, a ars o biserică și s'au închis trei școli, dar peste tot — cele mai multe șenete școlastice au decis susținerea și pe mai departe a școlii. În urmă și-a exprimat speranța, că va da Dumnezeu — să ajungă și tractul Iernotului odată — între cele mai de frunte tracte ale archidiecezei. Să dea bunul Dumnezeu!

— sp. —

Dare de seamă și mulțămită publică.

Cu ocaziunea petrecerei împreună cu tombolă, aranjată în favorul bisericii gr. cat. din Hațeg, au binevoit a supra-solvi P. T. D. D. III. Sa Baron Nopcsa Elek 20 cor., III Sa Dr. Vasile Hossu Episcop, Dr. Octavian Russu, Nalaczy Akos, Artemie Bălaș, Dr. Demetriu Bălaș, Dr. Aytay Aladár și Dr. Izidor Pop, câte 10 cor., Nicolau Muntean, Dr. Iacob Radu, Dr. Cornel Frențiu, Dr. Cornel Popescu, Dr. Victor Bontescu și locotenent Alexandru Vlad, câte 8 cor., Dr. Gavril Suciu, George Nicoră și Pompei Popescu, câte 7 cor., János Albert, Nicolau Zugrav, George Popoviciu, Ion Bărsan, H. Szöllösy Elek, Iacob Nicolescu și Silviu Simonetti, câte 5 cor., Ioan Meșter și Petru Chețian, câte 4 cor., Iosif Stupinean, Lădy Gyula, Ioan Micșă, Pompei Neustădter, Dr. Straițariu și Dr. Ioan Hică, câte 3 cor., Izidor Saturn, Ion Opriș, Lenkes Iozsef, Ioan Baciu, Aron Mihaescu, Horvath Aladár, Muzsnay Béla, Gorove Viktor, N. Suciu, N. Hurubean, Ioan Tocaci, Iuliu Anciu, Todor Doboș, A. Pop, D-na Peovits, Iovian Viktor, Schusztzer Norbert, Sofron Oltean, Petru Susman și Vas Béla, câte 2 cor., N. Recuciu, C. Popoviciu, Bucur Voiu, Dr. Radeș, Emil Pușcar, N. Muntean, Lengyel S., Kolgyessy A. Mihaly, Alexandru Pestean, N. Todoran, G. Leca, G. Draganescu, Rozenfeld, Petruț Timar econom, Mojoș Dragota clopotar și Septimiu Ionaș preot, câte 1 cor.

Venitul petrecerei și al tombolei a fost 866 cor. 40 fl., din cari subtrăgându-se spesele de 171 cor. 81 fl., rămâne un venit curat de 694 cor. 59 fl.

Constatând acest frumos venit, comitetul aranjator își ține de plăcută datoriță a exprima și pe aceasta cale, deosebită mulțămită Prea Stimaților Domni, cari au luat parte la petrecere și au binevoit a supra-solvi, — asemenea și Prea Stim. Doamne și Domnișoare cari au donat obiecte pentru tombolă și au vândut bilete.

Hațeg, la 11 Noemvrie 1909.

Comitetul aranjator.

— Împărate, împărate, să ne încuscrim, să ne încuscrim.

Când l'a văzut împăratul iar, a început să se închine, zicând că nu e lucru curat:

— Bine mă, să ne încuscrim; dar să-mi facă flu-tău ce i-oi porunci eu: să-mi facă până dimineață pod de aramă dela el din bordei și până la palatul meu; și pe pod să fie sădiți numai și numai pomi de aur cu poame de pietre scumpe.

— Bine Mărite Impărate, îi spun.

Când s'a deșteptat a doua zi împăratul, podul sfoară și dela ușa bordeiului și până la poarta împărătească era un pod numai și numai de aramă, cu pomi de aur, cu poame de diamant, în cari cântau feluri și chipuri de pasări de diamant. Împăratul a înghițit și a tăcut! l-a dat fata. Acum și bordeiul se făcuse ca și palatul împărătesc. Parcă nici nu fusese urmă de bordei.

Vremea își vremuia, ginerile făcea multe minuni, de se minunau toți de pe vremea aceia.

Odată nevastă-sa a prins a-l întreba: — Dar cum faci tu? ce putere ai de faci atâtea și atâtea? În ce îți stă puterea?

— În pragul de sus al ușii, — răs-

puse el dându-i doi pumni zdraveni după ceafă, ca să nu-l mai întrebe și altă-dată.

Ea și altă-dată tot n'a putut răbda și iar l-a întrebat; și atunci el tot așa i-a făcut...

Dar după ce a mai uitat el, ea iar l-a întrebat:

— Nu-mi spui și mie în ce-ți stă puterea?

Și el fără să-și dea socoteală, zice.

— În ce să-mi stea, io-te în inelul ăsta...

Ea cum aude așa, îl lasă până a doarme și când era în somnul cel mai dulce din spre ziuă, îi fură inelul și-l dă Boulii mării, — cine-o mai fi fost și ăla, ce îi tot fura mințile. Când i-l-a luat și l-a dat ăluia, atât i-a ireont: l-a frecat de au eșit arapii și le-a poruncit să-i ducă pe amândoi peste nouă mări și nouă țări în țara Boulii Mării.

Când s'a deșteptat și feciorul săracului, era tot în bordeiul care se născuse... Nu-și putea da seama cum a făcut ea de l-a înșelat luându-i inelul... A plâns... Și dac'a văzut, că nu-i folosește nimic plânșul, a tăcut.

Atunci a venit ogarul și pisica și l-au întrebat:

— Ce ai stăpâne?

— Rău de tot; am pierdut...

— Spune-ne nouă și te vom ajuta. Și le-a spus. Au plecat ogarul cu pisica peste cele nouă mări și țări ca să găsească pe Boul Mării. Și în a nouă zi au fost și acolo. Cum s'or fi dus așa de repede, eu nu știu. Își făcură multe planuri cum să facă ca să ia inelul. Și-au hotărât, ca să între pisica înăuntru, că ea este mai de-ale casei. Când a ajuns în bucătărie halt și un șoarece:

— Stai! — îi zise pisica. — Poți să-mi faci ce-ți-oi spune eu, ca să nu te mănânc?

— Fac tot, iacă și jur pe tot neamul nostru, lasă-mă!

Și i-a dat drumul ca s'asculte.

— Ști tu unde ține stăpănu-tău inelul de gând și de isbândă? Spune?

— Apoi, îl ține în nara dreaptă a nasului.

— Dacă mi-l vei da, să ști că vei muri de moarte bună, n'o să mai ai frică de mine; de unde nu, ști ce te așteaptă!...

Șoarecele i-a dat dreptate. S'a gândit în mintea lui șoarecescă cum să facă ca să ia inelul și să-l dea pisicii, că dacă i-l-o da, s'a gândit el, are de trăit.

L-a pus ciorile de și-a tras coada prin sărătoarea cu ardei și pe când dor-

mea Boul mării și fata împăratului, șoarecele și-a trecut coada pe la nasul Boulii Mării, care când a strănutat, a aruncat inelul departe...

A dat fuga șoarecele de l-a luat și l-a dus pisicii. Și pisica cum l'a văzut, de bucurie a mâncat și pe șoarecele...

A frecat inelul și împreună cu ogarul care o întovărășea, într-o clipă au fost la bordeiul copilului...

Când l-a văzut iarăși pus în deget, l-a frecat de i aueșit înainte cei doi arapi:

— Poruncește stăpâne.

— Să-mi aduceți pe Boul Mării, fostul vostru stăpân, cu nevestă cu tot.

— Bine stăpâne!

Și nici până a număra trei, au fost aduși înaintea lui. A poruncit apoi, ca pe el să-l facă bucăți și carnea lui să i-o arunce câinilor, și ea să rămâie iar a lui; a mai poruncit ca să le facă palatul la loc și palatul s'a făcut. Și au trăit de aci înainte fericiți; ba ce zic, că vor trăi și astăzi dacă s'or mai ține; că eu văd că de acum au cam început a da îndărăt!

N. I. Dumitrașcu.

Sfaturi pentru economii.

Frunză de sfeclă ca nutreț pentru vite cornute.

Mai fiecare gospodăruș, are toamna pe lângă frunze de curechiu și o mulțime mare de frunze de sfeclă. Drept aceea se grăbesc gospodarii de a hrăni vitele cu frunze de acestea, una ca să nu putrezească frunzele și alta ca să cruțe iernaticul (fânul și trifoiul). Dară mulți în loc să se folosească, se aleg cu paguba, căci vitele mâncând prea multe frunze de sfeclă și de curechiu, capătă pântecari și la vaci scade și laptele. Frunzele de sfeclă conțin adecă 89% de apă, și cantități mai mari de acreală (acid oxal) prin care acreală sufer vitele și capătă pântecari. Vitele scad la cântar și vacile dau lapte mai puțin, și laptele e iute și apos și dacă bați unt, atunci și untul nu-i frumos, galben, cum ar trebui să fie, ci alb.

Spre a nu suferi pagubă mare, economii vor face bine să le dea vitelor din nutrețul ce-l capătă în fiecare zi, numai a treia parte de frunze de sfeclă. Totodată este bine să amestece frunzele de sfeclă cu fân sau chiar numai cu paie, și să presare frunzele de sfeclă cu un fel de cretă numită pe nemțește „Schlemmkreide” care-i foarte ieftină și care se poate căpăta în oricare farmacie (spîerie). Pe o zi întreagă ajung pentru o vită 4 deca de cretă de aceasta, care face ca vitele să nu capete pântecari. Se vede lucru că este bine de a nu grăbi cu potromăcierea frunzelor de sfeclă și de a deprinde vitele cu încetul și nu deodată la nutrețului cu frunzele de sfeclă, cărora se vor adăuga și tărațe, câte un pumn bun de fiecare vită. Cine va asculta de sfatul nostru, va vedea că n'a umbla rău!

Despre îngrășatul porcilor.

Mulți gospodari își pun acumă câte un godăcel la îngrășat, ca să aibă ce tăia de sărbătorile Crăciunului. Este lucru știut, că cea mai bună carne o capeți, dacă pui la îngrășat porci tineri din anul acesta. Nu-i vorbă! Și porcii bătrâni îi poți îngrășa, dară carnea lor e mai ațoasă și mai vârtoasă. Chiar dacă le dai și porcilor bătrâni și celor tineri tot aceeași mâncare, este carnea porcilor tineri mai gustoasă și din porci tineri scoți mai multă untură și mai multă slănină, decât din cei bătrâni. Afară de asta ajung pentru îngrășatul porcilor tineri 10 până la 12 săptămâni, pe când un porc bătrân trebuie să-l ții la îngrășat chiar și până la 18 săptămâni!

Despre iernatul albinelor.

Cetim în minunata carte: „Creșterea albinelor” (cu 62 icoane, tipărită de Radianu, București 1909, prețul 1 coroană) următoarele:

În știubeie (uleie) duble sau construite din scânduri groase, albinele pot ierna afară. Albinele iernează bine în pivnițe bune, uscate și bine aierate (aierizate). Pivnițele de sub case în părțile noastre sunt locul cel mai bun pentru iernatul albinelor, pentru că sunt aierate (adecă poate intra în ele aer proaspăt). Dacă n'avem pivnițe sub casă, facem anume o pivniță sau un bordei pentru iernatul albinelor. Bordeiele cari le facem să fie întocmite așa, ca să intre mult aer proaspăt în ele; e mai bine să ierneze albinele afară, decât în bordeie fără aier. Într'un mal sau o coastă e locul cel mai bun a săpa bordeiele la o înălțime de 2 m. 50 (2 metri și jumătate). Bordeicul se face întors la răsărit, ca să primească soarele în oarele calde ale zilei (oarele 11—3).

Nu ne mai atingem de stupi până în primăvara viitoare, iernatul fiind asigurat cu proviziuni și locuință. Peste iarnă albinele au nevoie de odihnă, și de mult aer. Urdinișul trebuie să fie deschis cu totul în lungime și numai o jumătate de centimetru în înălțime, dacă ne temem de soareci.

În partea opusă urdinișului e bine să deschidem 2 găurele (depărtate de 6 cm.) de mărimea unui dop de plută obicinuit, pe cari le închidem în Februarie și Martie. Cu chipul acesta dăm stupului aerul trebuincios pentru a combate (nimici) umezeala foarte stricăcioasă albinelor pentru iarnă. Umezeala omoară albinele în număr mare, și muzește fagurii. Oblonașele sunt vătămătoare și trebuie scoase, pentru că strâng umezeala în punctul unde le-am pus. Toate ramele stau iarna în ulei (știubei) ceea ce înlesnește mult lucrarea. Se scot numai faguri cu celule (borținele) mari.

Albinele profită de zilele frumoase ale iernii de o temperatură de cel puțin 7—8 grade de căldură, pentru a face ieșiri generale (obștești) și a se curăți; să favorizăm (ajutorăm) aceste ieșiri. E bine să punem și să ținem până în vară invălișuri calde de paie pe toate uleiele și e folositor să le adăpostim și împotriva vântului în timpul iernii. (G. P.)

MULTE ȘI DE TOATE.

Piramida lui Cheops.

În timpul din urmă s'a calculat cam cât ar costa reconstruirea inaltei piramide a lui Cheops, cât timp și câte brațe ar trebui pentru această reconstruire. Laturile dela bază ale piramidei sunt de câte 746 de picioare. Înălțimea piramidei e de 454 de picioare. Suprafața bazei e cam de 6 hectare și jumătate.

Pentru ridicarea acestei colosale piramide au lucrat o sută de mii de oameni în decurs de treizeci de ani, ceea ce însemnează mai mult ca 900 milioane zile de lucru. Timpul însă a zdruncinat ceea ce stăruița omenească a ridicat cu atâta răbdare.

Astăzi, pentru a reconstrui acest imponant monument, ar fi nevoie de 3314.000 metri cubici de piatră de var, 140 milioane metri cubici de nisip, 2.000 metri cubici de granit și 2.000 metri cubici de granit lustruit. Acest material ar costa 180 milioane de franci și 24 milioane zile de lucru. Ar trebui apoi 2.600.000 metri cubici de piatră pentru lucrările dela temelie. Toate acestea împreună cu transportul și alte cheltuieli neprevăzute s'ar urca la suma de 500 milioane de franci.

Un diamant celebru.

E vorba de diamantul Sancy, care se află astăzi în tezaurul regelui Angliei. El fu găsit la Carol cel Mare, ducele Burgundiei, după omorârea acestuia de către Elvețienii la anul 1476 (lupta dela Grausan).

În anul 1479 fu cumpărat de regele Portugaliei, care la rândul lui îl vându la 1491, baronului Nicolas Bailly de Sancy, de la care se și trage numele acestui diamant.

Baronul de Sancy voi să-l dea în dar regelui Franței. Pe drum, pe când călărea printr-o pădure, fu atacat de bandiți. Pentru a nu lăsa să cadă diamantul în mâinile lor, îl înghiți, fapt pentru care muri sufocată. Așa că diamantul fu găsit în corpul său. Diamantul îl mai posedă apoi Iacob II, regele Angliei, care îl vându lui Ludvic XIV pentru prețul de 25 mii lire sterline. În timpul revoluției, diamantul Sancy dispăru împreună cu renumitul „diamant albastru” care era în coroana lui Ludvic XIV. Acesta din urmă nu mai fu găsit, dar primul fu cumpărat de Napoleon I. care îl dăru mai târziu contelui Paul Demidoff. Cu Rușii acest diamant ajunse în India, unde fu purtat de un Radjah până la 1867, când fu furat și vându în fine reginei Victoria, care îl plăti cu 8 sute mii lei.

Diamantul Sancy are forma perlei; e de cea mai curată limpezime și cântărește 53 jumătate carate. Valoarea lui e evaluată la 1.250.000 lei.

Regina Olandei și gazetarul

Regina Olandei Wilhelmina a vizitat zilele trecute o școală de fiert din Amsterdam. După ce a cercetat toate salele, regina trecând pe lângă un dulap mare, a auzit un șgomot ciudat înăuntru dulapului, ca și când cineva ar voi să iasă din dulap. Regina, curioasă, porunci să deschidă dulapul și ce să vadă — un tânăr îmbrăcat elegant, despre care nimenea nu știa cum a ajuns acolo. Cel dintâi gând al tuturor a fost că tânărul e drăguțul vre-unei fete din bucătărie, care l-a ascuns acolo. Dar tânărul își dădu biletul de vizită, din care se văzu că el e — gazetăruș, și spuse că folosindu-se de învălmășala ce s'a produs la sosirea reginei, s'a furișat și s'a vârat în dulap, căci numai așa nădăjduia a auzi totul ce grăiește regina și vorbele ei să le dea apoi la gazetă.

Femeile răsără cu toate de șiretenia gazetărușului, iar regina îi întinse mâna și-l duse în trăsura până la palat.

O donație prețioasă.

Pe când vice-regele Chinezilor Li-Hung-Osang călătorea în Anglia, un băchier din Londra i-a dăruit două câini foarte frumoși și mari. Peste câteva zile băchierul a primit următoarea scrisoare din partea lui Li-Hung-Osang:

„Donația a fost foarte prețioasă, dar, din nefericire având în vedere etatea și boala de care sufăr, sunt supus de medici la o dietă foarte severă. Astfel am dat ordin ca acești frumoși câini să fie tăiați și carnea lor să o mănânce membri mei din suită. Carnea a fost gustoasă după spusele lor.

Vice-regele crezuse că de aceia i-a dat băchierul englez câinii, ca să-i mănânce...

De-ale lui Moș-Noia-Oarzin.

N'are drept medicul.

Georgia lui Leucatu, eșind din birt ca lula, căzu lângă perete și nu se putea scula, și își făcea socoteala cam astfel:

Doctoru Codoriște, o zis că cu două ouă și cu două pocale de bere poți trăi 2 zile, — eu mănăci 6 ouă, întăbului 12 pocale de bere, — și iată nu mai pot sta pe picioare.

Femeia curată!

— Mă muere, salata asta zdrontește, mi-se pare că nu-i spălată!

— Ci taci! Doar am spălat-o în trei ape cu sapon...

— Chelner! I-an vezi cum înnoată o muscă în berea mea!

— Se poate? De unde o fi învățat mititica să înnoate așa bine?

Judele:

— De câți ani ești?
— Martorul: Măne-or fi 18 ani, de când am văzut lumina soarelui.

Jud.: Și câți ani ai fost orb?

Apetitu ăla ..

— Du-te numai d-ta acasă, ferbe-i bărbatului o găină bună, și dacă va mânca cu apetit, să ști că scapă din gura morții.

— Da mă rog d-le dr. găină i-aș face eu, atâta mai am pe lângă casă, dar de unde amar să cumpăr apetitușu ăla?!

Aș...

— Moi Șmoli, ce faci to aici, wie haist?

— Mă omor! sar în apă!

— De ceiei la tine cămeșa ala cald?

— Che se nu me recesc!

— Amice! Unde fugi cu lubenița aia?

— O duc soacrei mele, că stă să moară după ea!

— Bravo! stăi că și eu îi duc soacrei mele, două de-odată.

POȘTA REDACȚIUNELI.

P. P. în C. Răspunsul d-voastră s-a pierdut printre măse. Dealtfel, pe cât știm noi, a rămas, ca dv. să dați un alt răspuns, cu mult mai scurt; o simplă declarație. Dacă mai țineți să apărați, dați-ne-o. Credem însă, că toată afacerea e uitată de mult, și numai ați improspăta-o cu răspunsul d-v.

Dr. C. B. Sălmar. Am luat dispoziții să nu se întâmple neregularități. Străngerii de mână.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Râm.

Redactor responsabil: Dr. Sever Dan.

Cele mai bune cadouri de Crăciun, portrete mărite după orice fotografie, la Francis Bichoff, strada Hirscher 20.

Conversații în limba franceză de d-na Bichoff, parisiană. Ora 2 cor.

Morburi de piele

ca Exemă și umflături, cari nu se vindecă, sunt în cele mai multe cazuri o urmare a sângelui puțin și bolnav.

EMULSITNEA LUI SCOTT

este cel mai bun mijloc pentru înmulțirea sângelui pentru a vindeca astfel de morburi.

Părțile ei constitutive din cari prin procedura lui Scott se prepară o Emulsiune smântănoasă și ușor de mistuit, au câștigat pentru Emulsiunea lui Scott renumele unei emulsiuni de muștră și prețutindenea ea este cel mai bun mijloc contra acestor morburi. 6.

Veritabilă numai cu marca — *DESCOZ* — ca semn de garanție a procedurii lui Scott.

Prețul unei sticle originale 2 coroane 50 bani
Se capătă în toate farmaciile

Câte-va cuvinte

asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată — că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt atrofiați și cari în urma ușurii din tinerețe și priu deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirotuală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cine-va care să dea tinerimii deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebuie să fie cine-va cărora oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără șfal și cu încredere neozărilor lor secrete. Dar nu e la dejun însă a destăinui aceste neozări ori și cui, și trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștient și amănunțit să dea asupra vieții sfatori bune sexuale și să dea și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va în-ceta existența boalelor secrete.

De e chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10), unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i se eliberează de materiile de botă, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor și fără repede și radical cu metoda lui proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglese, ranei sifilitice, boalele de țevă băsică, nervi și șira spinării, începutul și de confuzie a minții, urmările onanieirii ale sifilisului, erecțiunile de primă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămăturii, boalele de sânge, de piele și toate boalele o-ganelor sexuale femești. Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată. În ceea ce privește cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistola e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite fie-căruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a m. până la 5 ore p. m., (Durmineca până la 12 ore a. m.)

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital specialist, Budapesta, VI., Rákóczi-ut, 10

Dela Tipografia „AURORA“ A. Todoran din Gherla-Szamosujvár

se pot comanda următoarele cărți apărute în edițiunea proprie:

C. f.		C. f.		C. f.		C. f.	
Predici pentru Duminici tom. I. de Iustin Popfi	4.—	Gruia lui Novac	—20	și în procesiuni. Compusă de 2 preoți Murășeni din dieceza gr. cat. a Orădii mari	—16	Micul mărgăritar sufletesc. Carte de rugăciuni și cântări pentru pruncii școlari, frumos ilustrată. Prețul unui exemplar legată	—44
Cuvântări bisericești la toate sărbătorile de peste an de I. Papiu	3.—	George Șineai	—16	Pilde și sfaturi pentru popor de I. Pop Reteganul	—60	Carte de rugăciuni pentru desfăcerea de fermecături sau farmece	—20
Cuvântări funebrele de Ioan Papiu	3.—	Horia lui Pinteza Viteazul	—12	Proba de foc. Comedie într'un act de A. Kotzebue, localizată de Irina Sorea-Bogdan	—38	Cărticică de rugăciuni și cântări pentru pruncii școl. de ambele sexe. Cu mai multe icoane frumoase. Prețul unui exemplar broșurat	—16
Catechese pentru pruncii școlari de Tit Bud	—80	Ionel. Educațiunea unui bun eopil. Carte pentru părinți și alți educători de Vasiliu Gr. Borgovan (cu preț redus)	1.30	Probitatea în copilărie. Schițe din sfera educațiunii după Legouvé	—12	50 exemplare legate	8.—
Manual catehetic pentru primii ani școl. de B. Raț	—80	Indreptar teoretic și practic pentru învățământul intuitiv de Vasiliu Gr. Borgovan (preț redus)	1.30	Reguli și sfaturi bune pentru pruncii școlari de Aron Boca Velchereanul	—16	10) exemplare legate	14.—
Dumnezeiasca Liturgie a celui dintru sfinți părinti lui nostru I. Chrisostom de I. Boroș	—50	Influența mândriei. Novela de P. C. Z. Rovinar	—30	Re-nașterea limbei române de Gr. Silași fasc. II. și III., fieste-care costă 80 fil. Ambele	1.40	Visul P. C. Vergure Maria. Prețul legat	—20
Rugăciunea D-lei Tatăl nostru explicată pe scurt de I. Boroș	—20	Impărăția țiganilor de Aron Boca Velchereanul	—16	Românul în sat și la oaste de I. Pop Reteganul	—30	Epistolia D-lui Nostru Isus Christos. Prețul legat	—20
Sfântul Antonie de Padua sau pănea săracilor	—20	Jocul sătenilor români	—16	Sfaturi de aur sau calea către fericire de A. B. V.	—50		
Istoria P. C. V. Maria dela Nicula Izvorul îndurărilor sau Paraclisul P. C. Vergure Maria însoțit de mai multe rugăciuni frumoase	—20	Leonat cel tânăr. Istoria în versuri de I. Pop Ret.	—20	Sf. Rozariu de R. Cupar	—16		
Zidirea lumii, Adam și Eva și cele 12 Vineri mari	—16	Lira Bihorului. Balade populare de Antoniu Pop	—40	Suspini și Zămbire. Poezii în proză de Antoniu Pop	—80		
Amintirea din Grecia de Teodor Bulc preț foarte redus	—30	Lira Sioului sau cântarea sărbătorilor. Poezii religioase-morale lucrate după S. Scriptură de A. B. V.	—50	Starostele, adevă datini dela nunțile rom. Ardeleni	—30		
Schițe din Italia de T. Bulc preț foarte redus	—40	Merinde dela școală sau învățături pentru popor de G. Popa (preț redus)	—80	Sfârșitul lumii sau vorbirea lui S. Ioan teologul cu Dumnezeu	—16		
Bocete, adevă cântări la morți de I. P. Reteganul	—80	Miseriile sociale. Novela de Paulina Rovinar	—30	Țara norocului de A. Boca Velchereanul	—24		
Buchetul. Monolog comic de Ena Cabalistica sau Carte de noroc	—24	Minunile P. C. Verg. Maria	—30	Țiganul la mânăstire de Aron Boca Velchereanul	—16		
Cântul în școala populară de Iuliu Pop	—60	Musa Someșană. Poezii populare din jurul Năsăudului, culesse de Iuliu Bugnariu	—50	Țiganul în rai de Aron Boca Velchereanul	—16		
Cartea Sf. Antoniu de Padua cu rugăciuni pe 9 Marți, broșurată 30 fil., legată frumos	—60	Numerii 76. și 77. Naratiune istorică după Wachsmann de P. Tanco	—40	Țiganul și magnatul de Aron Boca Velchereanul	—16		
Carte ilustrată de G. Simu	—40	Nopti de iarnă. Novele. Tom. I. de G. Simu	1.20	Tipic bisericesc de Tit Bud Vicar (preț redus)	1.50		
Cartea plugarilor sau povestiri economice despre grădinarit, economia câmpului, creșterea oilor etc.	—50	Novela. Tomul I. de Vasiliu Ranta Buticescu (redus)	1.—	Trandafiri și violele. Poezii populare de Ioan Pop Reteganul	—60		
Casa fermecată de Elena Fabian comedie într'un act pentru copii	—40	Nu mă uita. Versuri funebrele și iertăciuni	—50	Zina Câmpiei de Aron Boca Velchereanul	—16		
Secretul castelului sau pățania duhului necurat de Teodor Tenus, trad. de A. Todoran	—20	Omul. Noțiuni din anatomie și fis. de G. Cătană	—50	Dr. Pteancu și Bichigean. Gramatica latină pentru cl. I. și II. gimnazială	1.80		
Cântăreasa, novelă de Dem. Dan Chiuituri de cari strigă feciorii în joc 125 chuituri de cari strigă feciorii în joc	—24	Om și lumea. Cântări funebrele de Aron B. Velch.	—16	Dr. Ateancu și Bichigean. Carte de cetire latină pentru cl. I. și II. gimnazială	2.20		
Codrean craiul codrului de G. Simu	—16	O porție de vinars sau cum a urât Moise Moldeveanu vinarsul	—20	Rezultatele filozofiei de I. Papiu	—50		
Cu vârful penei. Scrieri satirico-humoristice de Antoniu Pop I. Monoloage. II. Humor și satiră foarte petrecătoare	—80	Opșaguri. Cât cioplite cât pilite și la lume împărțite de Ioan Pop Reteganul	—80				
Din poveștile lui Esop de Aron Boca Velchereanul	—16	Cartile de joc de A. Kontor. tradusă de A. Todoran	—20				
Dialogul țiganului cu S. Petru în poarta raiului de Aron Boca Velchereanul	—50	Patimile D-lui și Mântuitorului Nostru Isus Christos	—30				
Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Rus	—60	Pământul fericitor și mlosteniile pentru cei morți	—30				
Doine, lacrimi și suspine	—16	Povestiri evlavioase sau viața sfinților	—30				
Zile negre de Petrea dela Cluj	—30	Păcașii și Tândală de George Cătană	—16				
Felicitări în proză și poezie de George Simu	—40	Părintele Niculae. Schițe din viața preoților de G. S.	—20				

Din literatura populară de Dometiu Dogariu:

- Nr. 1. Moș Toma Bădicianu —12
- " 2. Din viața unui haiduc Vlad hoțul —12
- " 3. Inșurătoarea soarelui —12
- " 4. Fiul bucătăresei —12
- " 5. Văcărelul —12
- " 6. Diana, zina munților —12
- " 7. Cinci dialoguri întocmite pentru pruncii școl. —20
- " 8. Spiridon și Niculae, basm —12
- " 9. Fiul Oii, basm —12
- " 10. Povestiri și Anecdote popul. —20

Biblioteca teatrală a „Aurorei“:

- Nr. 1. Calea dreaptă e cea mai bună. Comed. într'un act —20
- " 2. Paza Maicii sfinte. Dramă în 4 acte —24
- " 3. Otrava de hărciogi. Comedie într'un act —16
- " 4. Pedepsirea vanității. Dramă într'un act —20
- " 5. Discreție fără voie. Comedie într'un act —20
- " 6. Crescătorul. Comedie într'un act —20
- " 7. Otrava femeiască. Comedie într'un act —20
- " 8. Distrasiu. Comed. într'un act —20
- " 9. Peana Cosinzana. Piesă teatrală într'un act —24
- " 10. Pictorul fără voie. Comedie într'un act —20
- " 11. Teatru la sat —30

Monoloage de Ant. Popp:

- Nr. 1. Pe neașteptate —08
- " 2. Pentru ce am rămas flăcău bătrân —16
- " 3. La anul nou —08
- " 4. Ce nici prin minte nu mi-a trecut —08
- " 5. O pățanie —06

Calendarul „AUREI“ pe anul 1910. Prețul unui exemplar spedit franco cu posta 50 fil., 5 exemplare 2 cor. Tot de aici se pot procura și alte cărți literare și școlare române sau străine apărute ori și unde cu prețurile originale — fără urcare de preț. Tipărituri școlare și alte tipărituri oficiale se află în deposit, precum și totfelul de recuzite pentru școală și cancelarie. Cataloguri se trimit gratis și franco ori și cui. Cărțile aci anunțate se pot comanda și la Librăria A. Mureșianu, în Brașov.

A ieșit de sub tipar și se află de vânzare:

„Calendarul Național“ pe 1910!

Întocmit de redacția foilor dela Orăștie. E și mai frumos ca anul trecut!

În fruntea Calendarului e: *Monumentul ridicat la Sibot (lângă Orăștie) vitejiei românești de pe Câmpul-Pâinii, și descrierea acleli lupte mari a lui Paul Chinezu, care cu Românii săi bănățeri a scos din gura morții pe Săcuii, Ungurii și Sasii înfrânți de Turci, — și a potopit aci 30.000 Turci. Ungurii o scriu ca o viteză ungurească. Calendarul Național pe 1910. dovedește, că ea a fost o strălucită biruință a Românilor asupra Păgânilor!*

— Urmează 12 chipuri negrăit de dragălașe, înfățișând pe înaltele persoane dela Curtea română: Prințesa Maria, cu cele 2 fiice ale sale și cu cei doi Prinți: Carol și Nicolae în costume naționale, ele ca dragălașe *fărăncuțe*, ei ca minunați *ciobănei* români!... Atât sunt de frumoase, că nu se pot descrie, ci trebuie văzute!

— Vin apoi:

— *Minunile firii pe fundul mării*: 5 chipuri de ceracude (animale foarte ciudate, cu sute de brațe!) — Chip de *zidiri uriașe* în New-York! — Tren de munte, cu roate cu dinți. — Miri sacsoni, în ciudatele lor haine de nuntă. — O minune americană: *Stâncă ce să tot mișcă*, animată pe coasta unui colț de peatră, și nu aude! Foarte interesant! — *Napoleon cel mare* când vine înfrânt din Rusia, și istoria aceluia groznic războiu, care e începutul apusului lui Napoleon. Mișcător și interesant! — Și alte chipuri. Apoi material de cetit: poezii, schițe, povești, haz, poezii populare și altele, foarte alese și tare desfătătoare!

Prețul unui CALENDAR NAȚIONAL e, numai 18 cr. (36 fil.) și 5 fil. de porto, așadar 41 fileri cu postă cu tot.

Dacă trimiteți bani pentru 5—10 calendare, le capeteți în loc de 18 cr., numai cu 13 cr. (25 fil.) unul, și-ți vin franco (posta plătită) acasă. Dacă trimiteți pentru mai multe ca 10, le plătești numai cu 11 cr. (22 fil.) unul, — având însă a-ți plăti însuși porto la scoaterea pachetului dela postă.

Cei-ce le cer, neplătite, spre vânzare, cu legământul de a plăti după ce le vând, le capătă cu 13 cr. (26 fileri) unul, având însă a-și plăti ei porto la scoaterea pachetului.

Administrația foilor „Libertatea“ și „Foia Inter.“, în Orăștie — Szászváros.

Minunați-vă!

50,000 părechi de ghetă

4 părechi numai cu Cor. 8.

Din cauza stagnării afacerilor mai multor facrici am decis a vinde un mare număr de ghetă sub prețul lor. Vând 2 părechi ghetă bărbătești și 2 părechi ghetă cu șirete pentru dame, din piele cafenie sau neagră, cu tablă solidă, fason nou. Mărime după număr. Toate 4 părechi costă numai

Cor, 8 Trimiterea cu rambursă.

N. DYM,
KRAKAU Iosefsg N. 10. (Galizia)

AVIZ!

Stupina Nr. 121 fosta fabrică de petrol a lui Grünfeld, pe drumul locului de tir militar este de **vânzare** cu totul sau în parte.

Doritorii de a cumpăra să se adreseze D-lui **Alfred Porr** strada Fântâni Nr. 47. 763—(5—6)

Atențiune!

Săpunul Schicht e veritabil dacă e provăzut cu numele

Schicht

și marea cerbul.

Cumpărați cel mai frumos și cei mai bogat calendar românesc dela noi

CALENDARUL „POPORULUI ROMÂN”

pe anul 1910. Se estinde pe 196 pagini, împodobite cu 80 de chipuri.

Învălițoarea este de toată frumsețea, lucrată de renumitul desemnator român din București: **Domnul Ari Murnu.**

Cuprinsul Calendarului:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni împodobite cu motive românești admirabile lucrate de d-l A. Murnu. 2. Semnele cerești. 3. Regentul anului. 4. Semnele cronologice ale anului 1910. 5. Zile schimbătoare peste an. 6. Sărbători impuse de lege. 7. Posturile. 8. Deslegarea posturilor. 9. Intunez mi. 10. Zodiile. 11. Anotimpurile. 12. Călindarul jidovesc. 13. Călindarul economic pe 1910. 14. Prevederi. 15. Timpul vântului. 16. Dominitori Ungariei. 17. Valoarea banilor, explicație folositoare pentru ceie călătorește în străinătate. 18. Cursul lunei în anul 1910. 19. Când fată vi-tele? 20. Poșta. 21. Călătoria cu trenul. 22. Europa. Deschiderea fiecărei țări cu toate amănuntele, după datele oficioase din anul 1908. 22. America. 23. Tabela de a socoti camețele după 1 an, 1 lună, sau 1 zi. 24. Catalogul advocaților români din Ungaria. Din în ordine alfabetică toate orășele în cari locuiesc advocați români. 25. Datele Ungariei dela anul 1868—1900. — **Partea literară:** 26. În pragul libertății (amintiri din temnița Segedinului) de Gh. Stoica. 27. Sfânta mună (poezie) de A. Vlăduț. 28. La badea George de D. Brăuțu. 29. Anexarea Bosniei și Herțegovinei cu un chip. 30. Centenarul nasterii lui Șaguna cu fotografia marelui arhiepiscop. 31. Serbarea din Chizeni cu două chipuri. 32. Bărbați mari ai României cu mai multe fotografii. 33. Trei luptători cu fotografia d-lui Rusu Șirianu, D. Brăuțu și Gh. Stoica. 33. *Viața și obiceiurile Românilor emigrați în America Nordică.* Acest articol scris de confratele nostru I. Terigariu ne dă un cap real despre starea fraților noștri emigrați de aici în America (cu două chipuri). 34. Morții noștri. 35. Din minunățiile

zilelor noastre. Un articol interesant în care ne ocupăm cu tot ce s'a inventat nou pe rotogolul pământului în cursul anului 1909 cu o mulțim de chipuri. 36. Incasarea mecanică a banilor în America cu 3 chipuri. 37. Forma pământului. 38. Cutremurul din Messina. Descrierea amănunțită a pimierei orașului din Sicilia cu 3 chipuri. 39. Timpul. Dovedirea faptului că ceasurile nu arată egal timpul în diferite țări cu un chip. 40. Răvașul anului dela 1 Octombrie 1908 până la 1 Octombrie 1909. 41. Puterea armată a țărilor. 42. Populația pământului. 43. Consemnarea târgurilor din Ungaria, Ardeal și Bănat. Consemnarea târgurilor e făcută în modul cel mai exact după datele cele mai noi.

Dintre ilustrațiile călindarului înșirăm: Fotografia Ven. d-n George Pop de Băsești, preș. partidului național român. D-l dr. Teodor Mihali cu doamna. Oaspeții cari au luat parte la depunerea pietrei fundamentale a bisericii din Chizeni. D-l deputat Dr. T. Mihali, preș. clubului deputaților naționali ținându-și darea de seamă în Ileanda-mare. Biserica gr. or. rom. din Cacova (Banat). Bărbații mari ai României: Alexandru Ioan Cuza, Dumitrie Sturza, D. Spiru Haret, Emil Costinescu, V. G. Morțun, Barbu Ștefan Delavrancea. Doamna Vlad și mama d-lui deputat Dr. A. Vlad însoțite de doamnele din Orăștie la plecarea doamnei Vlad la temniță. Trei luptători: D-l I. R. Șiriacu, D. Brăuțu, G. Stoica. Un grup de Români, cari trăiesc azi în America. Membrii soc. „Bănățanul” din Philadelphia Pa, cari au predat piesa teatrală „Nunta țărănească”.

Prețul unui exemplar 40 fileri, porto-postal e 10 fileri. Aceia, cari cumpără cu bani gata spre vânzare dela 15 calendare în sus le dăm bucata cu 14 cruceți adică (28 fileri). Poșta o plătește însă cel ce comandă și anume: 72 fileri pentru 25 calendare. Douăzeci și ciucei calendare cu poșta cu tot costă 7 coroane 72 fileri.

În curând va apare și calendarul umoristic „CUCU” și calendarul „FOII ILUSTRATE”.

Comandele să se facă la Adm. „POPORUL ROMÂN”, Budapeșt, István út 11.

(769,3 - 7)

La prea înalta poruncă a **Maiest. Sale Apost. c. și reg.**

A XXVII. LOTERIE de Stat c. și r.

pentru scopuri de binefaceri militare.

Loteria această unică în Austria legal concesionată conține **18.386 câștiguri în bani gata** în suma totală de **514.800 Cor.**

Câștigul principal 200.000 corone bani gata.

Tragerea urmază irevocabil în 16 Dec. 1909. Un los costă 4 corone.

Losuri se capătă la secțiile loterilor de stat în Viena III Vordere Zollamtsstrasse 7. Colectanți de loterie, Trafici, la oficiile de dare, poste, telegraf și căi ferate, zarafii etc. Planuri pentru cumpărători gratis.

Losurile se trimit franco.

Directia c. r. a loteriei.
Secția loteriei de stat.

(772,4—10)

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA”

din Sibiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune, edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:

95,816.412 cor.

Capital asigurat asupra vieții:

9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii 4,484,278.83 c., pt. capitale asig. pe viață 4,028,113.12 c.

Oferte și informațiuni se pot primi dela: Direcțiunea în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 etapiul I, curtea I, și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj, și Oradea-mare, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

AMERICA

Plecarea din **HAVRE** în fiecare Sâmbătă. Din **WIENA** în fiecare Marțea. Bilete de drum pe

Linia franceză.

Bilete de drum pe căile ferate americane la ori și care stațiune cu prețurile originale.

Informații gratis și franco să pot lua numai dela **Linia franceză.**

Vien IV. Wiedner Gürtel Nr 16

(Gegenüber der Süd u. Staatsbahn).

Adresa a se observa acurat

(687,8—15.)

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei” se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunare.

„Romana”

este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și aplicarea dansului nostru de salon.

„Romana” dans de colônă în 5 figuri. *Descrișă și esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefață”), de *Tunaru din Dumbrău*, Popa. — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

Broșura este în quart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adăușul unei cole de note (musica „Romanei” cu esplicări) și costă numai 2 cor. 50 bani (plus 5 bani porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana” se poate procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 3.

vis-à-vis de Băcănă Stéua Roșie.

Recomandă Onor. public la casuri de morțe, aședământul său de înmormântare bogat asortat în cari toate obiectele, atât sortele mai de rând, cât și cele mai fine, se pot căpăta cu prețuri ieftine.

Comisune și depou de sicriuri de metal ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea propriă a tuturor sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejaru.

Depou de cunni pentru monumente și plantici cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de marmură, care funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebru vênét, pentru copii, precum și cioclu.

Comande întregi se eșecută prompt și ieftin, i a u asupra-mi și transporturi de morți în străinătate.

La casuri de morțe a se adresa la

E. Tutsek.

100 —